



# Luceafărul

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor  
din Republica Socialistă România

## ANGAJARE PATRIOTICĂ, REVOLUȚIONARĂ

Sărbătoare a conștiinței românești, Ziua Marii Uniri cunoaște în acest an o semnificație calendaristică aparte: ea precede evenimentul central care este Conferința Națională a partidului și face arcul de legătură cu cea de-a patruzecoa aniversare a proclamării Republicii. Astfel încât în elogiul și recunoștința cu care reamintim lămurii și glorioasă trăsătură a luptelor și jertfelor înaintașilor noștri afirmarea drepturilor naționale și realizarea visului străvechi de așezare a țării sub semnul destinului și vocației sale de a fi una și aceeași în întregul ei spiritual și material, o victorie deosebită înaltă și hotărâtoare importanță pe care anii construcției noastre socialiste au ridicat-o la rang de destin. Este aceasta una din coordonatele existenței noastre morale-politice și sociale, este temelie de fond prin care, în expresia realității însăși, și dinamicii acesteia, și în cuprinderea tuturor marilor înfăptuiri, în cuprinderea tuturor marilor cuceriri ale economiei, științei și culturii socialiste, partidul nostru comunist, contribuția teoretică și practică deosebită și inconfundabilă, ca un relief de spirit ce emană neîntrerupt și lângă între ele aspirații și împliniri, materializând prodigioase programe ale dezvoltării noastre multilaterale. Pe fondul unor asemenea largi semnificații și în consensul unei astfel de perspective care înglobează înfăptuiri economice și sociale fără precedent, Ziua Marii Uniri și apropiata Conferință Națională a partidului unesc istoria trecută și prezentă în fozul de războaie celei mai dinamice actualități. Programele și obiectivele adoptate de cel de-al XIII-lea Congres al partidului dimensionează în toate planurile viziile materiale și spirituale o nouă și hotărâtoare etapă a progresului și civilizației socialiste, un nou stadiu al dezvoltării, al calității muncii și vieții, al eficienței în toate domeniile și sectoarele de activitate. Impactul cuceririi revoluției științifice și tehnice actuale, al celor mai avansate realizări în gândirea și practica noastră are și va trebui să aibă tot mai multe răsunări de ordin calitativ superior în întreaga noastră muncă. Aceasta este opțiunea, aceasta este cauza care derivă din realitatea prezentă și înglobează programatic realități viitoare.

Legătura vie cu trecutul, legătura vie cu viitorul — aceste poli ai prezentului istoric aflat într-o vastă arde de desfășurare — lăta în esența sa chipul independenței și suveranității care își au răsunetul azi în însăși înfăptuirea Programului partidului, în opera de edificare neîntreruptă a progresului și civilizației socialiste. Unirea eforturilor într-o singură societate, mobilizarea și valorificarea tuturor resurselor de energie morală și socială, activizarea tuturor capacităților de muncă și creație ale țării, în acest spirit revoluționar în acțiune, alcătuiesc tabloul vast al preocupărilor actuale și de perspectivă, modul concret și dinamic în care ne definim actualitatea, problematica pe care sîntem chemați să o abordăm și să-i găsim soluțiile cele mai eficiente. Așa cum s-a subliniat la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, obiectivele economice și sociale ale acestui

an — cel de-al doilea al actualului cincinal — trebuie să fie realizate întocmai și la nivelul maximei eficiențe, astfel încît programul întregii etape pe care o străbatem să cunoască ritmurile și ascendențele pe măsura cerințelor ca și a tuturor condițiilor asigurate. Într-o finalitate creatoare se înscriu astfel toate eforturile, spre o finalitate care însușește valorii materiale și spirituale ce întăresc și dezvoltă însăși condiția existenței, avuția întregii țări. Într-o asemenea ambianță caracteristică spiritului Conferinței Naționale a partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a inaugurat, zilele trecute, grandioase obiective ale construcției socialiste — Canalul Porții Albă — Micia-Năvodari, această nouă magistrală albastră ce se adaugă Canalului Dunăre — Marea Neagră, ansamblul feroviar și rutier de poduri de la Fetești și Cernavodă. A fi astfel revoluționar, spunea secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită în fața constructorilor acestor grandioase obiective, înscamă și a pune mai presus de orice muncă și activitatea pentru realizarea programului de dezvoltare a țării. A fi revoluționar înseamnă a răspunde chemării și a merge acolo unde interesele țării, ale națiunii o cer.

Se află aici, în acest îndemn și apreciere, însuși sensul major al ideii de luptă și muncă, noua și înflăcărată concepție prin care ideile și idealurile unirii și unității naționale dobîndesc o neîncredută și prodigioasă confirmare, aceea a muncii și creației, a angajării patriotice, revoluționare.

Într-o permanentă perspectivă a păcii și înțelegerii între popoarele naționale, pentru dezvoltarea colaborării și cooperării pe multiple planuri și întărirea relațiilor de prietenie, de încredere și respect, și conforării prin aceasta a intereselor — cit se poate de clară asupra lumii de azi și de mâine, politica externă a partidului și statului cunoaște, prin bogata activitate a secretarului general al partidului, președintelui Republicii, o tot mai largă și susținută confirmare. Cel mai recent exemplu îl constituie vizita oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Egipt. Desfășurată sub semnul voinței comune de dezvoltare a tradițiilor legăturii de colaborare româno-egipteană, de promovare a cauzei păcii, vizita a consemnat manifestări de o deosebită căldură și prietenie față de înalții oficiali egipteni, de încredere și înțelegere între România și Egipt, pe care o facem în Egipt, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, reprezentă o nouă ilustrare a bunelor relații de prietenie și colaborare între țările și popoarele noastre, a dorinței comune de a dezvoltarea tot mai mult, pe toate planurile. „Este neîndoielnic că dezvoltarea impetuoasă a cooperării româno-egiptene se înscriu neîndoielnic ca un bogat și deosebit de important capitol în cronica largă a politicii noastre externe, realizînd o cuprinzătoare dinamică a raporturilor de colaborare care se cer azi între popoare, în respectul principiilor independenței și suveranității, pentru slujirea cauzei păcii, a umanității. Imaginea României în lume primește astfel semne de netrecută stimă și prețuire.

Lucaefărul



Tablou de Eugen Palade

„FĂURIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR A CONSTITUIT O STRĂLUCITĂ VICTORIE ISTORICĂ A LUPTEI EROICE, INDELUNGATE A MASELOR POPULARE PENTRU FĂURIREA NAȚIUNII ROMÂNE, A MARCAT ÎMPLINIREA VISULUI SECULAR AL TUTUROR ROMÂNILOR DE A TRĂI UNIȚI ÎN GRANIȚELE ACELEIAȘI ȚĂRI, ÎNTR-UN STAT UNIT, LIBER ȘI INDEPENDENT.”

NICOLAE CEAUȘESCU

## Conștiința Unirii

Un enciclopedismul operelor tovarășului Nicolae Ceaușescu, unirea și unitatea poporului român au ecorurile urui auzire și revoluționară unitate, înțeleasă pe unitatea de teritoriu, pe conștiința originii comune, limbii și culturii, idealuri și destin. Este o permanentă a istoriei de peste două mii de ani a poporului român, fiind privită și considerată ca stăruință firească, normală, logică, obiectivă. Dacă limba și cultura ne definesc și ne legitimează ca popor în constelația umanității, unitatea a fost și a rămas puterea vie de viață trecută din generație în generație, suportul marilor epopee a luptei pentru a face să răsară frumoză arbore a unității tuturor românilor, pentru ca românismul să se așeze în această albă național-statală. Dacă unirea într-un singur stat ne-a putut fi o vreme răpită sau am fost împiedicați s-o înfăptuim, unitatea poporului român n-a putut fi înstrăinată, destul în cercările n-au lipsit, pentru că în inima și conștiința românilor a rămas nestăruie tradiția unui trai în comun și dorința fierbinte de a-l înființa din nou.

Pe baza acestor realități, secretarul general al Partidului Comunist Român a elaborat principiul teoretic-metodologic, de însemnătate cardinală pentru întreaga istoriografie românească, potrivit căruia poporul român are o singură și indivizibilă istorie. Ca urmare, „Va trebui să avem o istorie unitară — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — care să redea corespunzător fiecare etapă de dezvoltare economică-socială, fiecare perioadă istorică și luptele sociale, activitatea politică, să caracterizeze, în lumina adevărului bazat pe fapte și documente, atît rolul claselor sociale, al poporului, cît și al diferitelor conducători ai statului și personalități politice, științifice, culturale”.

Unitatea poporului român, sub toate raporturile, ca realitate obiectivă, este considerată în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu fundamentul și în același timp motivația luptei sale pentru a o pune de acord cu modul de organizare politico-statală la scara întregului spațiu carpato-danubiano-pontic care nu s-a putut realiza de la început, datorită împrejurărilor istorice externe nefavorabile, exprimate inițial în marile migrații, iar apoi în existența și acțiunile expansioniste ale regatului feudal maghiar, imperiului otoman, habsburgic și tarist, care au dus o politică de dezmembrare a teritoriului poporului român, a națiunii române. Analizînd cu înalt profesionalism împrejurările istorice în care s-a format și dezvoltat poporul român, greutățile și adversitățile pe care a trebuit să le înfrunte, relevînd bazele și factorii obiectivi ai dezvoltării unitare a poporului român în granițele sale etnice, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că pe teritoriul țării noastre s-au constituit mai multe state — Tara Românească Muntenă, Tara Românească Transilvanică, Tara Românească Moldovă, ca ele „s-au născut și

dezvoltat în lupta împotriva dominației străine, pentru unirea într-un singur stat puternic, în stare să facă față invaziilor străine, să-și asigure o dezvoltare de sine stătătoare”. Dar, „Ca toate acestea, — releva secretarul general al partidului, — datorită omogenității structurii economice, sociale și culturale a întregului teritoriu locuit de români, limbii unitare, precum și puternicele conștiințe a originii comune a locuitorilor între cele trei state s-a dezvoltat permanent contacte și legături multilaterale intense. Neconștient au avut loc schimburi de bunuri materiale, o puternică circulație de idei, de opere de cultură și artă și, mai presus de orice, s-a închezat conștientă necesitățile luptei unite împotriva cuceritorilor, a dușmanilor comuni”. De altfel, ideea unirii s-a născut din tulbina etnică a poporului român, din unitatea spațiului și timpului său istoric, a trăit în brazdă românească, a ieșit la lumină asemenea murgurilor la venirea primăverii și s-a materializat la 1 decembrie 1918 prin marșul și eroica epopee a luptei duse de secole de poporul român, generată nu de cauze obiective și subiective interne, ci de aceleasi factori externi care împiedicaseră și frînaseră desfășurarea cursului firesc spre un singur stat al tuturor românilor.

dr. Gheorghe Tudor

Continuare în pag. a 2-a

## Recuperarea izvoarelor (II)

asta și făcea compatriotul nostru Manole cu secole în urmă, fără aparatul modern, fără baza de la Houston, nedispunînd decît de lemni. Ce putea face el? Și-a confecționat niște arpi de lemn cu care a încercat să coboare pe pîmînt de pe acoperșul mînaștilor, pîrînd, astfel, planeta lui, care pentru care sacrificase totul, planeta frumuseții, a visului, a desăvîrșirii, în favoarea bătrînilor noștri pîmînt pe care sîntem hărăziți să trăim.

Se înțelege de la sine că sfîrșitul său este dramatic, arhic dramatic se frîm, și el moare, dar, din atîngerea sa cu pîmîntul rîvnit, visat, se naște un izvor cu apă liniștită, curată ca sacrificiul, înviorătoare ca speranță, fără sfîrșit ca idealul.

Știința n-a reușit încă să lămurească pe deplin ce e istorie și ce e legendă în balada noastră, dar cert e că fîntina de pe locul căderii lui Manole curge și azi, așa e și limpede și înviorătoare ca speranță, izvorul ei fără sfîrșit ca idealul, din undele ei beau călătorii români și

## Climatul afirmării valorilor

Cînd se lansa cu doi ani în urmă formula „noi geografii literari” în paginile Luceafărului, nu se întuiseră (probabil) toate implicațiile (sau accepțiile) ei. Sintagma traducea, în schimb, cu acuitate publicistică, necesitatea adevărului la o realitate în mișcare, de natură nu numai (dar și) instituțională. Climatului propice creat de Congresul al IX-lea al P.C.R., pe care documentele Congresului al XIII-lea l-a întărit și l-a demonstrat validitatea majoră își găsea în acest fel, și formularea literară pe măsură. Apărută la început ca o ipoteză de lucru menită a facilita receptarea integrală (și integratoare) a fenomenului literar-artistice pe scară națională, formula s-a transformat treptat în concept avînd implicații pe planul strategiei literare. De la premisă la concept, teza avea, în mod necesar, implicații de ideologie literară, ea fiind strîns legată de altele cum ar fi: teza non-existenței provinciei culturale (literare), a discriminării valorilor, a renunțării la hegemonia culturală manifestată fie de către un centru de tradiție culturală, fie de către una (sau mai multe) personalități literare. Prin aceasta, conceptul a căpătat valențe fiind de noua demersurile culturale cu care trebuie să fie, în mod evident, geomăn.

Spreuam că „noul geografii literari” este un concept care traduce ideea unei literaturi în mișcare, avînd o direcțiune clară, referindu-se nu doar la o realitate preexistentă sau coexistentă ci, mai ales, la una în devenire. Se cristaliză, astfel zis, într-o formulă deosebită ambiguă și foarte adecvată o tendință manifestată în sinul literaturii însăși. Este tendința, specifică mai cu seamă ultimelor două decenii, în care emulația spirituală se manifestă într-un cadru (material, dar și spiritual) adecvat, în-



tr-un climat propice afirmării plene a individului.

Descătușarea energilor creatoare este o realitate care s-a impus cu puterea evidenței, cu atît mai mult cu cît există posibilitatea ca ea să se impună indiferent de locul de naștere sau domiciliul înscris în actul de identitate. Dar, pentru aceasta, nu este suficient cadrul material-instituțional și nici măcar climatul de efervescență spirituală manifestat la scara întregii țări, este necesară existența unui dialog permanent și nu doar accidental menit a discerne (și, de ce nu, a populariza) valorile făcînd permeabilă ideea unui nou climat literar. Iată de ce conceptul „noi geografii literari” are implicații pe lărmul a ceea ce ține de istoria mentalităților. În acest domeniu s-a făcut mult, dar nu îndeajuns, o dreaptă aezare a valorilor constituind, în multe privințe, un deziderat. Chestiunea este cu atît mai delicată cu cît avem în vedere așa-zisele „valori în formare” (prelînd o formulare nu

Alexandru Pintescu

Continuare în pag. a 7-a

## „O împlinire în destin istoric”

Ziua acesă a Unirii și-a avut realitatea ei politică, pregătită cu osîdie, cu încrîncenările momentului, dar și cu răbdare: mai iniți la Oradea, la 12 octombrie 1918, comitetul național român al ardelenilor adrează o motiune parlamentului din Budapeșta, cerînd dreptul de reprezentare a națiunii române. Apoi a urmat, în noiembrie 1918, Aradul, apoi la scurt timp, consiliile naționale române, gîrziile naționale, lăvite în toate orășele și satele Ardealului, adunările și intrările care predeșteau drumurile spre Alba Iulia. Se făceau „credenționalele” pentru sătenii aleși, pentru tot reprezentanții, din toate colțurile „înlocrimatul Ardeal”. Cine ar putea descrie acele zile mari? Erau acolo bărbății nemulumi de la „bătrînul nației”, Gheorghe Pop de Băsești, președintele desemnat al Adunării de la Alba Iulia, Ștefan Cico Pop, Vasile Goidă, Vasile Lucaci, Victor Cioabă, și alții, alături de social-democrații I. Jumanca, E. Grapini, T. Albani, P. Borzeasa. Erau acolo cei peste 100.000 de oameni de pretutindeni, o armată a Unirii, cei care întăreau, din veacuri venind, pentru toate veacurile, simbolul unirii — Ardealul, la Alba Iulia, ca România să fie întregită în toate ale ei, așa cum întregi și neatințate au rămas sufletele lor pînă la ceasul împlinirii, în marea zi de 1 decembrie 1918. O împlinire în destin istoric, care împlinea și filosofie a unirii și a întregii vieți — românești. Toate ritualurile sărbătorilor și ale trecerii vieții, obiceiurile împătinite de cuvîntul spus, toate urările praznicale de peste au și tradițiile de neam și de familie și credințele cele mari, teșeau istoria noastră, rămînd ele însele, dumneață echivatază cel puțin cu două divizi. Nu sînt dispus să distrug două divizi ca să-ți fie dumneață pe plac. Deci, veți rămîne la dispoziția noastră. Dacă nu de voie, va fi de nevoie. Căci am să dau ordin ca soldatul Goga să fie adus la Cartier”.

Ion Mărgineanu

## La Alba Iulia

la Alba s-a cîntat Ardealul — surori: Muntenia, Moldavia, și în țărîna idealul s-a presărat ca-n sine slova peste moartii și oseminte și deși aduceri omie, lacrimă-n ochii arzătorii li-e dat eroilor să poarte cupa de neam cu apă vie — rosad de inimii peste moarte numele-ți sacru: Românie la Alba s-a cîntat o țară ca ființă ce nu se-mpurmată; o scrie brazda să răsară — fruct din pîrîntii ce-n fiu se mută la Alba Iulia culege truda Unirii, spațiu, nîmbul mai strîns de rădăcini să lege o horă ce-o vechem tot timpul la Alba s-a cîntat cîntarea dulce a fratelui tu frate — Unirea sîntă ca și marea ce-adună fluviile toate într-o sublimă libertate!

Ion Mărgineanu

## Pledoaria poeziei

Cîlim, în prefața lui Ion Dodu Bălan la volumul de opere ale lui Octavian Goga, un pasaj semnificativ pentru însemnătatea literaturii (de astăzi) în viața unei națiuni. Poetul, care se înrolase ca simplu soldat pe frontul din Dobrogea, dorește să facă același lucru în timpul retragerii din Moldova. Generalul Prezan, cu toată împotrivirea zeloului patriot, îl mobilizează la biroul de propagandă al armatei, argumîntîndu-l laconic: „Domnule Goga, Marele Cartier, ca orice astfel de comandament, stabilește un birou de propagandă pentru armată. Am făcut o socoteală simplă: transformat în efect militar efectul moral al citorva pagini — scriese dumneață echivatază cel puțin cu două divizi. Nu sînt dispus să distrug două divizi ca să-ți fie dumneață pe plac. Deci, veți rămîne la dispoziția noastră. Dacă nu de voie, va fi de nevoie. Căci am să dau ordin ca soldatul Goga să fie adus la Cartier”.

Scriitorul român și-a înțeles întotdeauna marile lui rosturi în cetate, servindu-și-o cu avîntul electricizant și mobilizator sălășliu în cuvîntul magic al poeziei sale al oratoriei. Nu cred că este o searbădă metaforă ori o banală convenție recunoscînd efectul îmbărbătoritor ce rezidă în cuvîntul insufletit, miruit, patriotic. Sensibilizînd sublimele notîuni de patrie, unire, înscîntat național (titlu) celui mai elocvent discurs al lui Take Ionescu, cum crede Vasile V. Haneș, care a editat Antologia oratorilor români, Socec, I.a.) acești mucenici sufletești ai României și-au mistuit energia pentru a da la iveală fagurii de miere și cuvîntelor capabile să lumineze, să incite, să înflăcăreze. Să nu considerăm demagogie ori fozuri de artificii oratorice afirmații ca acestea din discursul lui Take Ionescu:

„Bătrînzînd în sufletul ancestral românesc, găsesc acolo porunca instinctivului național (...) Văd deschizîndu-se usile rătălii și o teamă superstițioasă îmi zice să închid ochii: e prea frumos”. O ședință a Camerei a fost suspendată deoarece ecorul strînit a depășit orice entuziasm imaginabil. Citez și eu pasajul: „pe această generație a urșii-o soarta să îndeplinească fapta cea mare. Ea va fi sau gruparea mîndri de veacuri sau zămislițoarea unei vremi așa de frumoase, încît vedenia ei mă smerește”. Ceea ce simte Take Ionescu este expresia unei întregi generații, viguros activate de idealul întregirii Perioada neutralității și a războiului înseamnă epopeul luptei pentru biruință, unei idei apărute odată cu ivirea conștiinței originii române și a unității etnice comune.

Si în celelalte provincii românești apar reviste literare cu intenția de a sustine Unirea. Astfel, în Arad, revista „Pagini literare” (colaborăază I. Agiriceanu, Aron Cotrus, L. Blaga,

Vasile Rebreanu

Continuare în pag. a 7-a

Ion Dună

Continuare în pag. a 7-a



O jumătate de veac de literatură

ADRIAN PĂUNESCU:

«Locuri comune»

desi aproape intreaga generatie literara de care tine Adrian Păunescu stă sub semnul abundenței literare, al excesului cantitativ, într-un fel sau în altul, puțin îl pot concura pe Adrian Păunescu...

zitează cartea. Tema este a retragerii, a regășirii în bucuriile firești simple, un «regres» în spațiile protectoare, ale copilăriei, ale familiei, ale iluziei...

Locuri comune începe cu o artă poetică cu același titlu. «Eu văd poezia ca viață. / Ea nu inventează nimica, / Abia are timp să trăiască / Jubirea, curajul și frica»...

Pentru Adrian Păunescu, care repetă însă marile teme ale poeziei fiind mai «scriptic» decât o declară, nici o temă nu este tabu și totul poate să treacă în poezie...

Si miroasa atât de bine flința ta de strugur copt, / Dar ca-ntr-un teasc fanatizat de o familie burgheză, / Nici n-aveai timp să fii gustată...

Cel mai bine constituit, prin substanță și forță de sugesție, este ciclul Amintirilor din copilărie. Nostalgic, elegiac, poetul se retrage în spațiul sacru și protector al amintirilor dinții...

Document de biografie literară. Locuri comune este cartea unui poet celebru care se răsfăță trist și inegal, adesea inspirat, în fața publicului său.

M. Ungheanu

Un reprezentant proeminent, ca și Serban Cioculescu, al spiritului criticii și istoriei literare românești, zămisit în perioada interbelică, este profesorul Alexandru Piru...

Fidelitatea față de programul călășescian n-a rămas fără consecințe. După perioada formativă a studenției, când Alexandru Piru lucrează la Jurnalul Literar...

Credincioșii ideilor care l-au prezidat anii de formare, ca și personalitățile literare care s-a raportat și pe care le-a cultivat indiferent la estomparea de epocă, Alexandru Piru lăsat în cel cincizeci de ani de activitate literară...

Document de biografie literară. Locuri comune este cartea unui poet celebru care se răsfăță trist și inegal, adesea inspirat, în fața publicului său.

M. Ungheanu

O mare parte a cântărilor tipărite de Al. Piru sint sinteze de istorie literară asupra unor scriitori a căror fixare în cerurile largi de lectură avea nevoie de susținere avizată...

Valentin F. Mihăescu



românească completă, după cele semnate de N. Iorga și G. Călinescu...

Profesorul Al. Piru a fost în deceniile postbelice unul dintre cei mai activi publicști pe teme de istorie și critică literară...

Portretul prof. Al. Piru n-ar fi, de aceea, complet decât n-am vorbi despre modelul exemplar în care, în poezia tuturor dificultăților, Al. Piru a cultivat moștenirea literară călășesciană...

M. Ungheanu

Partidului și țării omagiiu poeziei

În organizarea Comitetului de partid Presă și a biroului organizației de partid de la întreprinderea de mecanică poligrafică, în ziua de 25 noiembrie...

Concurs de creație literară

Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Satu Mare, Centrul Județean de îndrumare a creației populare și a miscării artistice de masă...

Manuscrisele vor fi trimise până la data de 10 decembrie a.c. pe adresa Centrului Județean de îndrumare, str. Ștefan cel Mare, Satu-Mare...

FLOREA MIU: «Lanul de griu»

descrie, «supărînd» arareori redacțiile revistelor literare și chiar editurile cu versurile sale, puțin comentat de critici, Florea Miu și-a construit, răbdător, un drum propriu în poezie...

În fața unei asemenea prejudecăți, sigur că un poet ca Florea Miu, legat prin tot ce scrie de poezia tradițională, nu are nici o șansă...

Dintre cele trei cicluri ale volumului «Corn sălbatic, Urme de fluturi, Din aproape-nearse» cel mai unitar stilistic mi se pare ultimul. Poeziile de aici sint elegii în caligrafie...

Conștiința Unirii

Prefațată și îndelung forțată de realizarea în anul 1900, sub scrierul lui Mihail Viteazul a primului stat centralizat, marile voievozi răminind pururea eroci national al tuturor românilor...

arătă tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru că ele sint adine implimentate în inșei singele, în conștiința și spiritul întregului nostru popor...

lui Nicolae Ceaușescu de o mare frumusețe și valoare teoretico-metodologică despre unire și unitate, iar în sens mai larg despre unitatea indiscutabilă dintre trecut, prezent și viitor...



# IDEILE ȘI IDEALURILE UNIRII

## „Noul roman” istoric

Privire asupra prozei de factură istorică, apărută în anul de aur, relevă o prezență umană cu totul semnificativă, indicând o dimensiune istorică pe care literatura a cunoscut-o întotdeauna în cuprinsul culturii românești. Pe scurt, aceasta o istorie a oamenilor și pentru oameni, întemeiată pe năzuințe constante populare și este indiscutabil că eroul acestei literaturi e, în aspectul ei cel mai proeminent, un erou al libertății și al independenței naționale, al unității esențiale a românilor. Această adevărată fundamentare evolează totuși, și cine așază materia literaturii în comparație cu ceea ce istoriei obiective observă de îndată că perspectiva românească e, adeseori, nouă și apropiată de adevărul dedus din restituirea de documente și puterea zice că scrierea „istoriei adevărate” a românilor e un deziderat pe care și proza românească de azi îl exemplifică într-un chip strălucit. Acest vast teritoriu cuprinde epoci și momente dintre cele mai variate și o recapitulare a istoriei românești, așa cum e văzută de români, ar cuprinde o cronologie întinsă pe mai bine de două milenii, organizată de lăuntrică năzuință către Unire.

Prozatorul român începe cu geții și cu dacii și desface din documente o tipologie de erou fascinat de libertate (odată cu „Călătoria spre zei” de Mihail Diaconescu și „Luminile zeiței Bendis” de Ioan Dumitru Denciu). Vremile turburi, ale unui așa-zis „mileniu obscur”, unde etnoistoria și documentele probează în absența românilor și participarea lor la o istorie improprie, apar în alte două contribuții, pe care le dau acestui romanier, semn de coerență în creație: „Depărțarea și timpul” de M. Diaconescu și „Identitățile lui Litovoi”, de I.D. Denciu. Tot Mihail Diaconescu s-a încercat să reconstituie „o fenomenologie a spiritualității românești”, stabilindu-se pe rînd în Transilvania lui Ion Căliște („Marele cîntec”), în Valahia lui Pirvu Mutu („Culoarele singelui”), în Moldova („Pravila retorului Lucai”). Sînt încercări care comunică o formulă sufletească autohtonă și desfășoară o imagine de viață socială cu stratificații evidente, lăsînd deoparte tipologia romantică și cîteodată exclusivistă a voievodului. Aceste romane înaltețese o lume completă sub raport sociologic, istoria lor e deopotrivă „istorie mărunțată” și „istorie a ideilor”.

Dacă Vlad Tepeș, Ștefan cel Mare, Mircea cel Mare, Mihail Viteazul și Constantin Brîncoveanu își așteaptă încă romanierii contemporani, cu cît ne apropiem de epoca modernă romanul românesc capătă, sub raportul perspectivei noi, o pregnanță indiscutabilă. Odată cu Horea, ilustrat de Eugen Uricaru în „1784. Vreme în schimbare”, ne aflăm în ciclul revoluțiilor, exemplificat și de Ion Lotreanu, al cărui roman despre Tudor Vladimirescu („Cămașă de mire”) adaugă un accent prețios la portretul unei personalități pentru care revoluția e, mai întii de toate, eliberare națională. „Marele sigiliu” de Viorel Știrbu e romanul lumii pasaportate, „Speranța” de Mihail Diaconescu studiază coagularea ideologiei unitare înainte de 1859. Uriașul ciclu „Zăpăzite de-acum un veac”, (una din realizările majore ale literaturii române) de Paul Anghel înfățișează, pe un vast tablou, imaginea unui erou colectiv aflat în fața unei clipe decisive a istoriei proprii: nașterea românească. Alte momente istorice trec în romane precum „Rug și flăcără”, „Așteptîndu-l pe învingătorii”, „Memoria” de Eugen Uricaru, „Vinerea neagră” și „Duminița mare” de Doru Munteanu, desemnînd, unele, momente ale revoluției la români, altele — întiiul război mondial. Cu „Jon se visa, cel puțin în România”, sîntem în cuprinsul anilor '20, în cuprinsul unei materii românești unde societatea cunoscută mării involucrii. În fine, „Deliriu”, de Marin Preda, „Recunoaștere îndepărtată”, de Radu Theodoru, „Orășul îngeriilor”, de D.R. Popescu, „Labirintul” de Francisc Păcuraru, „Soseala Nordului” și ciclul „Incognitu”, de Eugen Barbu sînt fragmente dintr-un proces care nu începe atunci și nu se încheie cu aceste evenimente, căci fundamentala rămîne act coeziunea unei imagini în evoluție însă condusă de principii interne imitabile. Insa aceste vaste pinze epice, desfășurînd o întreagă istorie dramatică și exemplificînd o realitate a eroicului, nu trebuie socotite istoriografice aridă și fără imaginație, ele sînt, în ultimă analiză, literatură, adică estetică, vîndă restitui umanului adevărul lui integral. A face din romanul pe temă istorică o demonstrație didactică și fără adevărul creației, care acela abia este fundamental, nu este recomandabil și, în definitiv, romanierul român a înțeles că în afara ariei restituirii literare a unui epoc nu este durabilă. Odată aceste condiții intrinsece, rămîn de adăugate, spre a completa substanța esențială a unei asemenea creații, etica, antropologia, etnograficul, tot ceea ce ține de ilustrarea unui ireductibil național, ceea ce dă specificul, nota de inconfundabil.

Cine examinează romanul istoric românesc este de îndată izbit de această conjugare de argumente unde stau laolaltă obiceiurile și erorurile, vestimentația și conduita, un șir de reacții tipice care dau sentimentul că un individ exemplificînd speța reacționează total și răspundînd totuși în chip original unei istorii cuprinzînd faptele fundamentale ale lumii, adică moartea, nunta, războiul. E o morală de popor vechi aici, percepută în felurile proporții și după puterile proprii de la un autor la altul; însă fundamentală rămîne această îndemnare de a da, prin romanul istoric, o sinteză autohtonă de valori.

Artur Silvestri

## „O împlinire în destin istoric”

Urmare din pag. 1

lui Horea, a lui Iancu, a lui Tudor și cea de la 1848, toate s-au înălțat pentru a fi recunoscuți noi înșine în lume, așa cum am fost, așa cum au trăit și dorau să trăiască cei mulți, cei „unții în cuget și-n simțire”, peste toate veacurile.

În acest gînd spunea Iorga că poporul românesc, în singura formă a Unirii, „a concentrat toate necesitățile de manifestare pe toate terenurile și ca un copac rămas singur dintr-o pădure lăsată toate forțele pămîntului care trebuiau să răspundească în arbori tăiați, s-au adunat într-insul”. Aceasta a fost Unirea în lungul curs al veacurilor noastre. Așa a văzut-o și a încercat s-o arate lumii Mihail Viteazul și a înspăimîntat cancelariile aulice ale Europei și a pus în luptă ascunsă căpeteniile, care l-au răpus, atît de miselitate, pe cel care deschidea drumul spre Alba-Iulia altui veac, intrînd în cetate. Dar peste alți ani, stilpii istorici ai

„Realizarea unității în 1918 trebuie înțeleasă în contextul întregii dezvoltări a poporului român, a cărui istorie — cum am mai menționat — începe cu mii de ani în urmă. Noi considerăm că toate aceste evenimente trebuie menținute treze în memoria și conștiința poporului, a tineretului, pentru că ele jalonează procesul istoric de formare și dezvoltare a națiunii noastre. Numai continuînd vechile tradiții de luptă, eforturile pentru dezvoltarea științei și culturii, poporul nostru își va putea împlini năzuința de a trăi într-o societate socialistă superioară, de a-și fauri viața în mod liber, așa cum dorește el”.

NICOLAE CEAUȘESCU



Geta Marnes: „Marea Unire — 1918”

## ACASĂ

...o nu plec. Io aici mor în casa mea... murmură încet bătrîna și închide ochii! — o mică scenă de pe front, dintr-un loc de pe deal, în apropierea de Nămoloaș, din timpul unei revărsări a rîului (Veneo a moară...)

Siret (în apropiere de Nămoloaș, din timpul unei revărsări a rîului (Veneo a moară...))

„și, în replică, o reflecte: „Acasă” susură un gînd dintr-un ungher al minții, „acasă” șoptesc involuntar, „acasă” tipă un dor să-mi spargă sufletul, „acasă” strigă imperativ vocea de frică (a ape? a frontului?) numai bătrîna, dirză, neîncrețită, rămăsese să moară în casa ei, pe patul ei...”

„și, în replică, o reflecte: „Acasă” susură un gînd dintr-un ungher al minții, „acasă” șoptesc involuntar, „acasă” tipă un dor să-mi spargă sufletul, „acasă” strigă imperativ vocea de frică (a ape? a frontului?) numai bătrîna, dirză, neîncrețită, rămăsese să moară în casa ei, pe patul ei...”

„și, în replică, o reflecte: „Acasă” susură un gînd dintr-un ungher al minții, „acasă” șoptesc involuntar, „acasă” tipă un dor să-mi spargă sufletul, „acasă” strigă imperativ vocea de frică (a ape? a frontului?) numai bătrîna, dirză, neîncrețită, rămăsese să moară în casa ei, pe patul ei...”

Ca și în romanul lui Stendhal, războiul (fie el napoleonian sau chesaro-crăiesc) n-are nimic eric, uman, nobil, în priveliștea pe care o înfățișează peste tot, ploaie, noroi, oameni cînuți, morți, hidosenie, sirmă ghimpată (vizuina de cosmar — ca la Camil Petrescu)... În lagărele de prizonieri, dezolarea atînge paroxismul. Aici, bunăoară, e de văzut „despărțirea” autorului acestei cărți de vizuina lui Liviu Rebreanu din Pădurea spinzuraților. Horațiu Apolzan nu are brava siluetă a lui Apostol Bogă, și nici drama de conștiință a acestuia. El cade prizonier aproape într-un moment de abuz de utilizare de sine. Cei drept, tot timpul reflectează. Iată un asemenea pasaj liric: „Pe front, războiul, obosit după aproape trei ani, zace în tranșee. Europa bătrînă și istovită a găsit un ceas de tihnă pentru a-și număra morții. Crînoșina bătoasă de alădată a bătrînă doamnă futură zădărnice de zgolindu-i pulpele zăchirite și reumatice spre hazul american. Pămîntul înghețat și aspru poartă amprenta millor de trupuri ca niște fosile impietrite. Morți de-a valma își dau mina chiricii sub zăpădă, fără să țină seama din ce tabără sînt. Afară, deasupra e o lehamite de toate”.

Conștiința de sine, conștiința națională, dorul de „ai săi” și, implicit, pofta de luptă și țaria de a se jertfi pentru patrie, pentru marea idee a unirii tuturor românilor, li încolțesc eroului în minte și în suflet în timpul prizonieratului. „Și, mai ales, după ce citește scrisoarea lui Augustin Roșianu, din „Joaze de Sud, poșta Teius”, „fost soldat la Regimentul 50 de infanterie”, scrisoare trimisă „ministrelui de război român”, la Iași, „Rugatu-ne-am în tot felul, ca să ne lăsa sfatul și îndrumarea cum să alungem ca de bună voie soldații în armata română, și pînă astăzi nici un răspuns nu am primit de la nimeni. Și nu mă pot odihni în gîndul meu și dorința mea cea mare față de neamul nostru și patria noastră românească (...). Mă rog să faci înținare la înalta căpetenie a Rusiei să mă elibereze din prizonierat și să mă lase a veni în armata română. Și de domnul Excelența sa Brătianu să mă primească ca un fiu al patriei și al neamului sub comandă sa românească, că eu voi fi cel mai bun supus și ascultător al patriei române, după știința și puterea mea”. Și, în final, un gest de înfîntă și inegalabilă rezonanță patriotică: „Și dacă nu se poate împlini din ceva cauză dorința mea ca să vin în persoană ajutor, Dumnezeu voastră mă rog să trimiteți o adresă la curățul Dumcă la ce adresă primiți și unde primiți Dumcă voastră imprimatul de război de la țărîntii români, că și eu de astăzi înainte voiesc ca din cit am putere, după sudoarea mea de un an de zile prizonier și după munca mea din cei 70 copeici pe zi să mă și îmbrac din el, adică veșminte de trebuință pentru mine, am adunat 73 ruble, și din acestia de bună voie mea dau 50 ruble statului nostru românesc”. Ce s-a mai împlinit cu acest țărînt (cu nume imperial) din împrejurimile Albei Iulii, dacă a scăpat sau nu de prizonierat, autorul nu mai spune (Poate că nu l-a mai întâlnit locotenentul Apolzan). Dar măcar duhul lui este prezent pe „cimpul lui Horea” care „geme de lume” în acea duminică de 1 decembrie 1918 („în zi întii pentru a se vedea că toate le începem cu ineputul”) cînd „se trăgeau clopotele Invierii noastre vestind că Unirea se făcuse. Unirea tuturor românilor cu România! Cînd — cu o vorba memorabilă a lui Nichita Stănescu — „s-au unit frații cu frații”. Acasă.

Fănuș Băileșteanu

## Permanența Patriei

„Tara noastră sîntem noi toți și ceva mai mult: toată datoria teribilă care vine de la cei care au întemeiat-o” spunea Nicolae Iorga într-una din cugetările sale, definind patriotismul drept cea mai nobilă ipostază a dăruirii de sine. Să ne amintim că Platon, în „Republica”, vedea „cetatea” ca expresia a moralității colective, el vorbea de „nepuință în care se află fiecare individ de a-și fi suficient lui însuși”, patriotismul însemnînd acea dimensiune spirituală care se bazează pe comuniunea etnică. Dragostea de țară se instituie ca topos al marilor literaturi „dulce et decorum est pro patria mori” rostea Horațiu în Ode, mobilizînd tineretul pentru apărarea Romei, din antichitate și pînă în zilele noastre. Ideea de patrie a străbătut epocile literaturii universale cu o tubără energie morală, catalizatoare. Pentru scriitorul român, sentimentul patriotic a fost și este una din condițiile fundamentale ale creației și suficient să cîntim opera cronicarilor, testamentul poetilor Văcărești, programul ideologic al pasopistilor sau manifestul eminescian din poemul „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie!”, pentru a înțelege încărcătura morală a cuvîntului Patrie. Profesiunile de credință exprimate de artiștii scriitorului românesc dovedesc existența unui foc nestina purtat pînă astăzi cu o neobosită fervoare: „Numai stînd foarte limpede că a fi scriitor adevărat înseamnă a fi o conștiință națională, vom putea intra în realitatea de durată a unei opere literare” — aceste cuvinte îi aparțin lui Ioan Alexandru și fac parte din volumul de eseuri „Iubirea de patrie” (II), volum care adună între copertile sale mărturisirile unei nobile conștiințe de slujitor al cuvîntului. Cartea vorbește despre trecutul nostru milenar și lumesc-erotic și actual, despre spiritul de sacrificiu, despre rosturile poeziei și despre bucuria creației, ea comentează frumosul artistic, dar și puritatea din ochii unui copil, unind toate aceste aspecte diverse sub cupola Logosului, a iubirii și a credinței în bine. Scriitor venit de pe plaiurile Transilvaniei, unde ideșul Unirii este mult milenar, Ioan Alexandru aduce cu el ecourile unei tradiții iluministe, creația sa continuă pedagogia culturală a vechii Școli ardelenice, slujind imperativul moral prin cultul istoriei și respectul față de filia neamului, de altfel volumul „Iubirea de patrie” se deschide cu următoarea declarație: „Iubirea pînă la mistuirea de sine pentru neamul propriu este realitatea marilor inspirați pînă astăzi”. Un patriotism ardent străbate paginile cărții, o adîncă pietate față de valorile tradiției aurenice fiecare frază roșită, logodna dintre poezia și sufletul etnic este redată astfel de autor: „Poetul este expresia cea mai intimă a unui topos anumit, a unei tradiții pe care numai el, cel născut acolo, o poate numi în profunzimea ei. Dar nu poți scrie poezie românească de durată

fără descoperirea realității arhaice românești, realitate păstrată mereu și în primul rînd a graiului acestei limbi”. În alt loc, autorul, referindu-se la menirea esențială a verbului liric, afirmă: „poetii sînt paznicii Logosului intrupat în istorie cu toată jertfa, suferința, cu toată iubirea lui manifestată față de tot ce există. Cum Logosul a apărut în istorie, două sînt izvoarele asupra cărora trebuie să revină noștrii: asupra misterii pămîntului, asupra tradiției devenită istorie invincibilă, testamentară”. Tonul autorului nu capătă niciodată accente patriotarde de suprafață, dragostea de țară e mărturisită tuburător din preajma plinului unei credințe în valorile perene ale culturii și civilizației românești, lecția înaltașilor este invocată obsesiv, chipuri de domnitori (Ștefan cel Mare, Brîncoveanu), portrete de cărturari (Bălcescu, Iorga, Părvan, Cosbuc, Goga), evenimente ale istoriei naționale vorbesc simfonic despre marea țară, idealul sale filosofic, al cărui marea taină e elntrîrî, acel înefabil, acea cîntec pură, inapătat, pe care n-a atins-o nimeni altul în graiul nostru, acel sbor nevăzut, de columbă imaculată sătefind umbra izvorului”. Numeroase pacini ale volumului sînt file dintr-un jurnal de călătorii, autorul își consemnează impresiile din peregrinările sale pe alte meridiane geografice, dar oriunde s-ar afla, pe pămînturile Greciei, în nordul Scandinaviei sau în soajul lîmbat de cultură al Heidelbergului gîndul îi se îndreaptă nostalgic spre plaiurile nașle, acolo unde se află patria nemuritoare a sufletului său, „această mină de țărînă pe creștetul Carpaților ce s-a prelins blîndă și roditoare peste esurii și bărzane pînă la mare”. Diferența ca tematică, eseurile volumului sînt unite printr-o neobosită plecare morală, căci despre orice aspect al vieții Ioan Alexandru scrie cu un patetism etic inconfundabil, proclamînd de fiecare dată forța spirituală a iubirii: „Despre iubire se vorbește astăzi poate mai mult decît oriînd, cuvîntul în sine este devalorizat în foarte multe cazuri și totuși față de acest cuvînt este de clătat valoarea cea mai profundă a filiei umane, de cînd știm că Absolutul este iubire”.

Alexandru Horia

## Fascinația documentelor

Romanul „Prima eră a dimineții” (Ed. Militară, 1983), piesă din vasta frescă istorică pe care o edifică autorul, este un volum Vintilă de mai bine de zece ani, este dedicat Unirii de la 1 Decembrie 1918. Cu tehnica sa bine cunoscută, prin care a reușit, între altele, un impunător tom despre viața lui Eminescu, autorul selectează din noianul de mărturii pe acelea care dau viață și sens unor sonajelor sale principale: Coriolan Băran, profesor de istorie în Caransebeș, și cel trei fiu al săi, Constantin, Petru și Gheorghe. Tatăl, vechi memorandist, obișnuit cu temnițele greșii și au dat fact arhive) contrastază violent cu tehnicile de luptă ale Partidului Central, pe cît de sofisticate pe mîlt de anti-umane. Geza lacrimogene și toxice, cartuse „dum-dum” pe care convențiile internaționale nu le acceptă, schingiuiri, presiuni morale asupra populației civile — mașina de război a imperiului a folosit cu seninătate toate mijloacele pentru a cîștiga o victorie iluzorie în serie de bătălii, o îmbracă într-un fals formalism civilizator. În această pseudo-demnitate a cucuriturilor care și pune cu de la sine putere sub semnul „cavalierismului” victorii de etapă ce par, mai degrabă, rod al unei barbarii duse la extrem. Unul dintre fiii lui Coriolan Băran, Gheorghe, este căsătorit cu o farmacistă, Ilona, de naționalitate maghiară; după ce se află că Gheorghe a căzut prizonier, apoi că luptă în armata română, soția sa este internată de către autoritățile imperiului în lagăr. Emoționant este cazul căpitanului Humilă, căsătorit cu o săsoaică din Zărnești. Anneliese, o curare are o fetiță de opt ani. Trezind graiul armatei române și înrolîndu-se aici a același grad, Ion Humilă participă la luptele pentru cucerirea Brașovului din toamna lui 1916 și, după ocuparea orașului, are chiar o funcție administrativă militară aici. El se reintîlneste cu

din zărele epocii, memoriale de război, acte și documente — comentate, de cele mai multe ori, cu atenție de istoric, într-un limbaj viu și bătaie pînă în zilele noastre. Un emoționant jurnal de front, anonim, aflat azi în arhiva unei biblioteci bucureștene, descrie dramatica retragere a grupului de armate române „Cerna” prin teritoriul României ocupate de trupe inamice. Cavalierismul colonelului german, căruia i se predă, în cele din urmă, grupul Cerna la 23 noiembrie 1916, pe malul Olteului (după ce s'odăra și-au frînt săbiile, au îngropat armamentul greu și au dat fact arhive) contrastază violent cu tehnicile de luptă ale Partidului Central, pe cît de sofisticate pe mîlt de anti-umane. Geza lacrimogene și toxice, cartuse „dum-dum” pe care convențiile internaționale nu le acceptă, schingiuiri, presiuni morale asupra populației civile — mașina de război a imperiului a folosit cu seninătate toate mijloacele pentru a cîștiga o victorie iluzorie în serie de bătălii, o îmbracă într-un fals formalism civilizator. În această pseudo-demnitate a cucuriturilor care și pune cu de la sine putere sub semnul „cavalierismului” victorii de etapă ce par, mai degrabă, rod al unei barbarii duse la extrem. Unul dintre fiii lui Coriolan Băran, Gheorghe, este căsătorit cu o farmacistă, Ilona, de naționalitate maghiară; după ce se află că Gheorghe a căzut prizonier, apoi că luptă în armata română, soția sa este internată de către autoritățile imperiului în lagăr. Emoționant este cazul căpitanului Humilă, căsătorit cu o săsoaică din Zărnești. Anneliese, o curare are o fetiță de opt ani. Trezind graiul armatei române și înrolîndu-se aici a același grad, Ion Humilă participă la luptele pentru cucerirea Brașovului din toamna lui 1916 și, după ocuparea orașului, are chiar o funcție administrativă militară aici. El se reintîlneste cu

N. Georgescu

Continuare în pag. a 7-a

## eugeniu nistor

### Transilvania

Transilvania — cer luminat pînă-n adîncul ochilor mei, pe colinele late cu ierbi de mătase îmi spun eu litanic, între copacii bătrînilor codrii cu chipuri de zel.

Transilvania, Transilvania — țînt cu limpede cer și de suflet țînt, grierii cîntă vara sub pragul caselor tale, stelele se-adă la roțile carului mare și boabele cîntă în lut...

Transilvania, Transilvania — lumina văzului meu și spațiul ființei mele dintru-nceput l...

### Toamnă la Ipotești

Pădurea cade în genunchi, cocorii trec bolnavi prin șate, inelele răsună-n trunchi a toamnă și singurătate.

Ști lacul ca un cerc vrăjit purtîndu-l în adînc frîscul — o lună-duce dinspre mit eternul dor de Eminescu.

### Voievod de lacrimă

De dor de Iancu codrii-mi plîng și-n ochiul drept și-n ochiul sting, și-n ochiul drept și-n ochiul sting.

El singur prebînd prin munți — cad stele coapte peste frunți, cad stele coapte peste frunți...

Așa-i visasem eu în somn pe-n duratul nostru domn, pe-n duratul nostru domn.

De dor de Iancu-i ființa mea cuvînt și pasăre și stea, cuvînt și pasăre și stea.

### Scrisoare la Palermo

Domnia ta, Bălcescu, să știi pămîntul țării-ți ca o orgă vastă — istoric cînd urcă din cîmpii ne lasă-n suflet o zăpădată castă. Pe la Palermo cred că-i un omurg, lacrima ta mai singură pe dale — o apă verde se revărsă-n burg topînd durerea noastră în vocale...

20 NOVEMBRIE 1987







nunți și prăpăstii, ele aveau ceva de trufie inconstentă.

Plăti, îndesă publicitățile în desagaile de pe cal, apoi porni mai departe.

Abia atunci observă că doamnele și domnișoarele înfățișate în cale îl aruncă ochede. Îndeosebi o fetișcană blondă, cu privirea limpede și rochia albă, însoțită de un domn cu aer sever și o doamnă volubilă, părinții ei, bineînțeles, stăruind asupra lui fără nici o reținere. Încercă să-l zăbovească. Ultimele încercări a tatălui ei îl înghețau zămbetul pe buze.

La Călimănești era aceeași atmosferă agreabilă și destinsă, plină de cele mai variate tentații. Numai în dreptul Ostrovului grupurile de plimbăreți se întredăiau cu o masă compactă de țărani în strale albe curate, veniți în pelerinaj la schitul de pe insula din mijlocul Oltului. Pentru că era 14 august, ajunul sărbătorii Sfintei Maria Mare iar schitul avea hramul Fecloraei, credincioșii veneau de la mari depărțări ca să se roage sau să depună ofrande. Fetele lor, pe cât de pură pe atât de simplă și de profundă, contrasta puternic cu trufia grosolană a bogătașilor țesți la plimbare.

Atunci de mare era înghesuiala pe strada principală a stațiunii că abia reușea să treacă. Încercă să strige, să facă loc, să nu calce pe cineva.

Renunță pentru că tocmai atunci clopotele schitului Ostrov începură să sune toate odată, cu violență extremă ca la un mare periclit.

În primele clipe nimeni nu luă în seamă înțelesul acelei alarme. Îndată însă de la Biserica din Deal clopotele începură să sune la fel de repede, la fel de puternic și de tulburător. Poate că ardea undeva. Îi răspuseră doar peste puțin timp clopotele de la minăstirea Cozia, apoi cele de la minăstirile Turnu și Stănișoara, de peste Olt.

Un țărăn care încerca să înțeleagă ce se petrece spuse că se aud chiar și clopotele de peste dealurile de la apus, adică tocmai de la minăstirea Frâsinet, către Băile Olănești.

Peste câteva minute lumea începu să se tulbure. Preocupată și precipitată, oamenii se întrebau unul pe altul dacă stăteau să se întâmplă. Cei mai mulți erau încredințați că s-a declanșat, undeva, un incendiu.

În fine, dinspre Bujoreni și Gura Văii sosi într-un trap nebulos o trăsură cu calii în spume. Oprea la timp ca să se așeze pe cineva.

Apucă să-l vadă pe cel ce coborise, un bărbat tînăr, cu mustața subțire, urmări înghesuiala oamenilor în jurul său și înțelese că omul acela e purtătorul unor știri extraordinare. Lumea se îngrămădea pe lângă el tot mai mult.

Și dintr-odată vestea făcu înconjurul mulțimii.

E războoi! strigă cineva din toate puterile. E războoi!

Sublocotenentul Romulus Brad îl privi uluit. I se părea că nu înțelege. În clipa aceea toată oboșala nopților nedormite dispărură ca prin farmec. O încercă să înțeleagă înțelesul să-l domine.

„Trebuie să ajung la Rimnicu-Vilcea, se gândi el speriat. Ca să mă-norc mai repede la regiment!”

Își îndemnă iar calul dar acum nu mai putea ține din înghesuială pentru că toată lumea se îngrămădea pe lângă el. O doamnă cu un aer blînd și grav plîngea de emoție. Un domn înalt, cu vocea energică, era de părere să-l întrebe tocmai pe ofițerul din mijlocul lor care este situația. Atacaseră? Cînd începuseră? Trupele erau masate la trecătoare, spre Cîineni-Turnu Roșu?

— Nu știu nimic! se apăra sublocotenentul Brad, cutrelerat mai departe de o emoție de-a dreptul paralizantă. Vă rog, faceți loc!

În cele din urmă țesți din înghesuială. Își croi calul cu o violență de-a dreptul sălbatică. Calul răspunse.

Următorii kilometri prin Gura Văii și Bujoreni, unde clopotele sunau la fel de puternic, pînă la Rimnicu-Vilcea, fură străbătuți într-un galop nebunesc.

În oraș toată lumea țesete pe străzi. Atmosfera serii de august, cu sunete, lumini și arome amestecate, părea ireală. Pentru că aici era o mare cazarmă și pe străzi circulau destul ofițeri, nu-i mai băgă însă nimeni în seamă. Înghesuiala, starea de agitație, valurile de trecători care, parcă, nu se mai isprăveau îl împiedicaseră totuși să meargă în grabă.

La comandament găsi de serviciu pe căpitanul Gogu Ionescu, artileristul, un înțelesat și energic cu ochii înjecțiați de nesomn. Gogu Ionescu îl întrebă dacă austro-ungarii au răsunat cu mitraliere și tunuri. Îl privi ca prin vis.

— Nu știu nimic. Am plecat de pe munte la orele treisprezece. Colonelul Moșoiu a ordonat ca toată trupa să-și facă odihna de prinț.

— În seara asta, cel mult la noaptea, vom avea. De dimineață au fost transmise ordine la toate unitățile și subunitățile aflate pe frontieră. Spune-i colonelului Moșoiu că peste două zile vom fi lângă el.

Abia atunci sublocotenentul Romulus Brad înțelese că el nu va putea fi de față la cel dintîi semnal de atac. O înfrigurare stranie puse stăpînire pe el. Starea aceasta nu-l împiedică totuși să observe că lumina chioară a becului electric aprins în tavan avea niște ape unduitoare.

Desfăcu din sac rapoartele oficiale și scrisorile de la trupă. Ceru precipitat semnătura pentru toate hirtile. Luă apoi în primire noile ordine venite de la comandamentul Armatei I-a. Semnă la rîndul său la fel de atent. Comunică verbal amănuntele cu privire la îmbunătățirea stocului de provizii. Luă deasemenea scrisorile soldaților, zărele și revistele venite prin unitate. După care salți scurt.

Plecă? întrebă căpitanul.

— Bineînțeles. Am aproape patruzeci de kilometri de drum pe timp de noapte.

— Ești liber! Spune-i din partea mea domnului colonel Moșoiu succes deplin!

Afară se lăsa întinericul. Seara aurie, înmiresmată de ierburile amare, se risipa repede. La ieșirea din oraș, cerul senin, plin de stele, se vedea stăpînit peste lumea întreagă. Noaptea se auzi străbătutul de strălucite imbușcături. La sunete amestecate, de gîze și de strigăte îndepărtate, părea cea mai pură intruchipare a păcii. Otlul murmură încet mai departe. Numai răcoarea, coborîta brusc dinspre munte, avea în ea ceva dușmănos și necurător.

De emoție sau poate de frig, în ciuda uniformei de campanie, se presimțea pe trup se simțea cutreierat unora de frisoane.

(fragment din romanul „Sacrificiul”)



Tablouri de Florentina Marinescu

## carmen firan

### Poem de amor

Vocile nopții cu cadente carnale  
asemeni orbilor pipăie orașul  
gîndești ca un pește pe întineric  
îți tragi amura peste pleoape și degete,  
fără simțuri, viața poate fi frumoasă  
— fotografie mutilată cu o mină de geniu —

acum poți să mă iubești,  
sîntem ca și singuri,  
(trupurile lor vibrează în ziduri  
preț pentru artă și liniște)  
sîntem ca și singuri  
cu o dramă în plus inventată  
povestindu-ți despre ceea ce nu știu  
aproape nimic,  
despre locuri pe care nu le voi vedea  
niciodată,  
corul ingînă în neputință  
primul poem de amor vinețlu  
pe care nu conținesc să-l mistific  
forma își pipăie trupul  
într-o înțelegere  
deși recunoaște nașterea, strigătul,  
permisul de liberă trecere  
(respirația lor e garanție  
pentru artă și liniște)  
acum poți să mă iubești orb, fără gînduri  
să dai la o parte rumeșgul  
cenușă, să te scuturi,  
sîntem ca și singuri prefăcuti  
într-o roată cu cadente carnale.

### Rostul amiezii

Din oglindă în oglindă îți arunci visul  
ca pe o minge cu care nu mai poți să faci  
ochii urmează gestul minii întinse  
spre a înțelege rostul amiezii cînd  
picură soarele iubirea pe care o simți  
îmbătrînit  
din pat în brațe ea va păși ușor  
ademînind pe mai departe poarta orașului  
cu mîntie de zburător  
doar iama cu glezna ruptă  
urcă pînă la subțiri.

### Peste încă o zi

Trecem pragul și casa se năruie  
respirația la fereastră, asemeni  
unui copil sugrumat își înțelegea dinții  
pe gîtul unei păsări cîntătoare  
și te întrebăm să curgă toată muzica aceea  
prin podele, draperii, prin piciorul paharelor  
să curgă toată muzica aceea  
ca o cortină de lapte peste încă o zi



nematografic — scenariul conținea nu doar descrierea scenelelor, ci direct și concreta a ceea ce se vede și se aude: „Vizitarea la cinematograful de la Malvina Urșianu are și o valoare intrinsecă. Orice scenariu al cineastei poate fi publicat fără complexe, dacă literatura cinematografică și-ar câștiga dreptul ei în cetatea literelor, sau măcar în a celei de-a saptea a țării. În august străbătutul de strălucite imbușcături la sunete amestecate, de gîze și de strigăte îndepărtate, părea cea mai pură intruchipare a păcii. Otlul murmură încet mai departe. Numai răcoarea, coborîta brusc dinspre munte, avea în ea ceva dușmănos și necurător.

De emoție sau poate de frig, în ciuda uniformei de campanie, se presimțea pe trup se simțea cutreierat unora de frisoane.

De la conac, amuzat de seriozitatea năpîrstocului de țesță, „De fapt, cine sîntei dumneavoastră?” Leonora răspunse prompt: „Deocamdată nimeni!”

Leonora din anul '50, personajul-cheie al „Figuranților”, are aceeași gravitate în a privi lumea ce-o înconjoară, aceeași demnitate în a-și asuma condiția de studentă săracă, în loden și tenis, refuzîndu-se tot în muzică și cărți, cu o mîndrie care-o împiedică să-și găsească singurătatea, vicisitudinile, speranțele eșuate. Aceleași instinct sigur, aceeași luciditate care nu îngăduie exaltarea, dar nici autocompătîmirea, aceeași austeritate a gesturilor, o mare stăpînire de sine, o dramărie a vorbelor rostite oportun și cu aplomb, aceeași încredere în adevărul și dreptatea ei, aceeași feminitate reprimată, o iragilitate care ascunde de fapt o mare forță de caracter. Leonora adolescentă (cu care se identifice, într-o creație de zile mari, Mariana Rușiană) are în plus o frumusețe, o grație și o puritate pe care nu le provesceta fetița cenusie din precedentul film. Voluntară, tenace, Leonora s-a autodefinit, fiindcă ei morală nedatorînd nimic — decît poate prin opoziție, prin delimitare — lumii căreia-i aparține totuși în autobiografia nevoită a le completa tot mai des. Eroina s-a rupt brutal și definitiv de lumea unchiului Costy, a mamei vitrege, a tuturor rubedeniilor ce-i apar ridicole în fosele lor aristocrate, în speranțele lor desarte, în încercările lor disperate de a-și păstra panasul, rămășițele averii, titlurile, în lumea cea nouă în care ei nu mai pot fi decît, în cel mai bun caz, figuranți al unor „filme cu burghelji” (existente în cinematografia noastră din acei ani, chiar dacă unele, din păcate, nefinalizate). Arcul de boltă al tipologiei schițate și în alte filme ale cineastei („Serata”, „Liniștea din adîncuri”) cunoaște acum o mai mare amplitudine, o întrecere lume cu iz călăcescian prințind contur apăsător într-o portretistică de forță. Suclelele partiturii neto-ricești fac din fiecare personaj un destin. Postul ambasador ce-și redactează vîrbit memoriele (Teodor Danetti), soția lui vorbind franțuzește-valețului rămas din inerție în slujbă benevoică (Jean Lorin Florescu), generalul amnezic (Ion



agonizînd în fotolii  
aoida unei păsări cenușii  
care își smulge singură aripile.

### Poemele albaste

Pentru noi doar aceste poeme albaste  
asemeni boabelor de cereale  
căzute în frig  
moartea în cer poartă din bice  
și în fiecare poem o poveste  
smulsă din stradă  
ca un cui din burta corăbiei.



## FESTIVALUL NAȚIONAL DE POEZIE «NICOLAE LABIȘ» — SUCEAVA, 1987

## irina andone

### Elegie limbii române

Și mă-ntrub c-o retorică albă, stăpînită,  
cum de n-am mai murit  
într-un vis de-o culoare real de divină.

Și înima mea, graur în cîreșul copt,  
se-nvîrtea în cercuri, în opt,  
de boltă încet se crăpa  
și ieșeam înceată, cu umerii teferi prin ea.

Și mă-ntrub c-o retorică goală, senină,  
cum de n-am mai murit  
într-un vis de-o culoare real de divină.

### Ce vînt

Iubite, îi văd pe părinți  
atîrnați cu sufletu-n ceruri,  
scîldați în lumina de lapte,  
cu dinții albiți, avizi de lumină, avizi  
și acum cumințiți.  
Coboară din ei

Niciu), impecabila soție a profesorului savant, este cea care cunoaște bine lumea „ostilor” de dinlăuntru ei, ea nu poate confunda niciun aparență cu esența, nu este impresionată de etichetă, de pretinsul protocol; privirea ei lucidă nu-i poate vedea decît în tușă apăsată, vizind răpura de proporții, caricaturalul, fără ca undă tragică s-o lase indiferentă (vizita la generalul care face pungă). Între o lume pe care o cunoaște bine, dar cu care structural simte că nu ar mai avea vreo legătură, și o lume nouă, neprecunoscută, care o atrage prin proiecta ei ideală, Leonora, de fapt, nu știe încă locul. Sîngheră prețindîndu-i ca se află într-o activă, deloc resemnată așteptare. Posibila ipotetă de adolescentă a eroinei din alte filme ale Malvinei Urșianu, ea vrea să știe, deocamdată cine este, întrunind adevărul unei formulări filozofice ce se va face auzită mai tîrziu, după care omul valorează atît cît rămîne atunci cînd societatea îl anulează. De aceea și are Leonora o încrezătoare atitudine față de o lume ce-l închide ușile, de aceea merge „să cînte Mozart la muncitorii”, completează conștiințioasă autobiografii (avînd în același timp obiective elucidării circumstanțelor misterioase în care i-a murit mama, simbolul împuscării portretului din pregenerice funcționări și ca o prefigurare a afliării adevărului), refuză dihotomia „noi” și „voi”, fără a se speria noaptea de zgomotul mașinilor, al pasilor de caldarîm, al bălărilor în usă. Privirea ei asupra lumii celei noi nu este scutită de tenta idilizantă, ospitaliera familie muncitorească din cartierul gării „cittă” în afara acestor priviri poate ține un poncif. În aceeași unitate de privire a eroinei, monumentalul, solemnitatea retorică, pateticul (lumea nouă e filmată de obicei în recurs) se învecinează cu prețiozitatea, derizoriul și chiar grotescul lumii apuse (unghiu predilect de filmare: contrapionjeu). Mișcărilor de aparat, unghiulația sint și ele mînturii ale unui anume tezim al epocii pe care țineă eroină și-l însușește — involuntar? — cu bună credință, cu o inflexibilă cantonare într-un ideal tangibil, pe măsura purității, a virsete, a aspirațiilor ei. Paradoxul vremii face ca exact această adieziune de substanță și nu de formă (cum nu putine s-au ivit atunci, așa cum rezultă și din discuția de pe culoarele conservatorului) nu este luată în seamă, abia finalul filmului, înfîlțirea pe treptele unui impunător sediu cu o mai veche conștiință, comunistul din noaptea de august a copilăriei (personaj căruia Val Paraschiv îl aduce căldură și o superioră înțelegere) sugerînd o posibilă integrare a eroinei în fluxul unei vieți normale, dar definitiv marcate. „Figuranții”, ca și toate celelalte filme ale Malvinei Urșianu, se supune unei discipline care este cea a unui spirit riguros și lucrul acesta se vede nu doar în unitatea filmului, dar și atunci cînd considerăm fiecare compartiment de creație în parte. De aceea ar fi multe de spus încă despre acest film greu în semnifica-

## PREMIUL REVISTEI «LUCEAFARUL»

### FESTIVALUL NAȚIONAL DE POEZIE «GEORGE COȘBUC» — BISTRITA, 1987

## diana bolcu

### Poetul

Se spunea despre el că îmblînzește cuvinte  
le așază în cerc  
iluminînd frumos  
colțul de zi în care trăiește  
se spunea despre el că zidește turnuri  
de iarbă  
că se face ploaie sau riu, citeodată  
că vorbește pietrelor  
în respirare  
în plîngere  
și zilnic încearcă să spele-ntr-o lacrimă  
ferestrele veacului murdare.

### Există oameni

(tatălui meu)

Există oameni ce iubesc pămîntul  
ca pe o mireasă neagră, neștrîină,  
care își umplu tălpile de rouă,  
care din palme aspre beau lumină

există oameni cu țărîna-n sînge  
robiiți mereu unui ciudat descîntec  
genunchii lor vorbesc odes cu ploaia  
și-n somn ghicesc nînsorarea după cîntec  
Intruducibil pot vorbi cu cerul  
cînd se revărsă peste margini rîul  
există oameni ca făcuți din piine  
amprentele le seamănă cu grîul.

### Privind cerul

Femeia din viscol vine  
în fiecare noapte la tine  
e albă  
îți intră în odaie în gînduri în cuvinte  
se alungă fremătătoare prin colțuri  
lovindu-se de pereți  
ca o pasăre oarbă  
dimineața îl găsești  
părul, ochii, degetele, trupul  
risipite în fața ușii  
lor a nins, spul  
privind cerul

### Autoportret

Sînt ca o rază plină de cuvinte  
Sînt într-un plînsed de cocori țirizil  
Părăgînirea toamnei ce ne mîntie  
Cu ploii unduitoare, grele, vii

## CONCURSUL «POESIS» — CONSTANȚA, 1987

## liviu popescu

### Puterea cristalelor

Aminarea cernelii  
(pasul sigur așteaptă  
o-ntrăiere de valuri)

nici o străfulgerare  
(virful săgeții  
pe albul ecranului)



și mina toamnei cînd în flori se stringe  
ca o cădere de copac mă rup  
un col sălbatic îmi nechează-n sînge  
neburne păsări imi străbat prin trup

ca o nălucă trec din gînd în gînd  
căderea ploii-n două mă desparte  
ca o stea ce vine toptînd  
nălucitoare lunecare-n moarte

mirarea mă întoarce spre cuvînt  
și trec prin ele ca printr-o albă vamă  
păduri de ploii mă leagă de pămînt  
pășesc printre ogîlzi c-un fel de teamă

îmi place-naltul cerului să-l gust  
și urc mereu către adîncul văii  
și nu am timp măcar să mă dezgust  
de ochiul trist și tulbure al ploii.

### Lupii de nînsoare

Dinspre munte se-auzeo ceva  
o neliniște și o întrebare  
c-ou să fie lupi și-o țarnă greoa  
ce-o să ne îngroape în nînsoare.

la o haină groasă și păduri  
cît mai multe să ne facem focul  
vom pleca din lume ca doi furii  
și la urmă, cum ne-o fi norocul

vom avea o casă de zăpezi  
și de inserare și de teamă  
tu, numai pe mine să mă vezi  
și nînsorarea cea nepămîntească

și va fi un anotimp frumos  
și atât de rece și de mare  
că zăpada ne va trage-n jos  
și-o să adormim din întimplare

dinspre munte se-auzeo ceva  
c-ou să vină lupii de nînsoare.

roua și trandafirul  
(eu călător  
gîndurilor tale)

### Febra amintirii

Frați ai amintirii  
dădăvîrșind melancolia

zîmbetul tău  
într-un gust  
de petală  
e grosimea stratului  
făgăduielii.

### Coral

Umbră unei scoici  
face valuri  
și-ati de apropiate  
liniile sorții  
față de imnul  
cascadei  
ce îngreunează  
celulula  
(fația volantă  
a strigătului  
e un suris  
pe care virfurile  
el ogîndesc  
cu zorii).

### Gînd axiomatic

Deasupra norilor  
vin pomii  
în floare  
(record  
în alchimia glorioasă  
a undei)

ochi fără ochi  
prăpăstia n-ai fost niciodată  
fîntînă.

ții (poate mai bogat și mai ofertant analiză  
de omul valorează atît cît rămîne atunci cînd  
societatea îl anulează. De aceea și are Leonora o  
încrezătoare atitudine față de o lume ce-l închide  
ușile, de aceea merge „să cînte Mozart la muncitorii”,  
completează conștiințioasă autobiografii (avînd în  
același timp obiective elucidării circumstanțelor  
misterioase în care i-a murit mama, simbolul  
împuscării portretului din pregenerice funcționări  
și ca o prefigurare a afliării adevărului), refuză  
dihotomia „noi” și „voi”, fără a se speria noaptea  
de zgomotul mașinilor, al pasilor de caldarîm, al  
bălărilor în usă. Privirea ei asupra lumii celei noi  
nu este scutită de tenta idilizantă, ospitaliera familie  
muncitorească din cartierul gării „cittă” în afara  
acestora priviri poate ține un poncif. În aceeași  
unitate de privire a eroinei, monumentalul, solemnitatea  
retorică, pateticul (lumea nouă e filmată de obicei  
în recurs) se învecinează cu prețiozitatea, derizoriul  
și chiar grotescul lumii apuse (unghiu predilect de  
filmare: contrapionjeu). Mișcărilor de aparat,  
unghiulația sint și ele mînturii ale unui anume  
tezim al epocii pe care țineă eroină și-l însușește —  
involuntar? — cu bună credință, cu o inflexibilă  
cantonare într-un ideal tangibil, pe măsura purității,  
a virsete, a aspirațiilor ei. Paradoxul vremii face  
ca exact această adieziune de substanță și nu de  
formă (cum nu putine s-au ivit atunci, așa cum  
rezultă și din discuția de pe culoarele conservatorului)  
nu este luată în seamă, abia finalul filmului, înfîlțirea  
pe treptele unui impunător sediu cu o mai veche  
conștiință, comunistul din noaptea de august a  
copilăriei (personaj căruia Val Paraschiv îl aduce  
căldură și o superioră înțelegere) sugerînd o  
posibilă integrare a eroinei în fluxul unei vieți  
normale, dar definitiv marcate. „Figuranții”, ca și  
toate celelalte filme ale Malvinei Urșianu, se supune  
unei discipline care este cea a unui spirit riguros și  
lucrul acesta se vede nu doar în unitatea filmului,  
dar și atunci cînd considerăm fiecare compartiment  
de creație în parte. De aceea ar fi multe de  
spus încă despre acest film greu în semnifica-

Roxana Pană







# REVISTA

**MOTOC GABRIEL-PIERRE, Roman:** Credeți că "poezia" este o descărcare nervoasă plicărită de anumite esecuri personale și nu rugăți să vă răspundem pentru a vă ajuta să aflați "unele adevăruri despre personalitatea mea, chiar dacă aceste realități mă vor durea". Vă răspundem: în legătură cu "descărcările nervoase" și "adevărurile" dureroase (dar ascunse) ale personalității, este bine să vă adresați unui medic specialist. Funcția noastră nu este de a face psihoterapie prin corespondență. În rest: nu fiți atit de mîndru de "micul vocabular pe care mi l-am format de-a lungul (sic!) anilor de studiu (?)". — ați face mai bine să vi-l îmbogățiți. Ci și despre "toate creațiile limbii române...". Incepți prin a pune puțină ordine în gramatică și în gânduri. ("Ma-mă avîntat într-un întunecat carid / Sint c-am s-a-ajung o blată nălitate".)

**NICOLAE CREION, Călimănești, Vitea:** Nu v-ați asilut normele ortografice elementare: nu am în trecut de clasa a IV-a?! ("Privirile mele o petrecuse / Când fetușul glaciare / Trimește speranțe" / "și împins în deschișurile"). Acordați-vă (și acordați-ne) această minimă considerație de a ne trimite texte cel puțin corecte din punct de vedere gramatical.

**URSEA NICOLETA, Buzău:** Sensibilitate, dispoziție introspectivă, opulnă pentru poeticul concentrat. Iată Miracolul: "O culoare albă / trecea / desăcînd păsări / am sfîrșit de clădit / frumusețea din tine / acolo unde / începe miracolul". Pentru vîrsta dv. (din fotografie rezultă că sînteți elevă) este promițător. Așteptăm un grupaj mai amplu.

**G. PONDESU (GEOPO), Pucioasa:** Reținem poemul De Eminescu: este decis, cuprinzător și rotund. Al doilea text, cu toată "formația filozofică" a dv. dovedește că încă nu

v-ați șlefuit unelele pentru lirica de idei: este "făcut" și stingaci, mai puțin ultima strofă ("iar inima, care se creier și tot / Mai mult ca viața și mai puțină olată / Ne trece din umbră în alții, secol / într-o continuă prăbușire înaltă"). Interesantă opinia dv., exprimată în scrisoare, despre poezia modernă contemporană, de la N.S. pînă la G.N. Vă mai așteptăm.

**RĂCHITĂȘANU LIVIU, Târnava Mare:** Ceva foarte personal în trei din cele patru poezii: tematică, "haidecească", voce rostogolită și năvalnică, unele imagini violente, autoritare. Din păcate discursul este insuficient supravegheat în Dor de libertate, cam multe locuri comune (neintenționate) în Haidecească; reveniți asupra textului, înlocuțiți sau (și) tăiați. Mîștrul este chiar poezie, deci absolut publicabilă, dar poate că ar fi bine să nu ne priim. Mai trimiteți, împreună cu o fișă personală.

**DOSOFTI LUCIAN, Ploiești:** Vă recunoaștem (în scrisoare, "contuz" și cu un stil "puțin antediluvian": Vreți să știți dacă sînteți continuu, dacă scrieți "bine" etc. Nu, nu scrieți "bine", dar semnne favorabile sînt. Iată, în Camera obscură, finalul: "o ultimă noapte / de tortură / poemul e gata, aud / o filă curgînd / de pretutindeni"; Crochul e mult prea lung, se reține finalul: "Sînt cel dinții / și nu poți să mă numeri"; Promisiune este și pasibilă, dar modestă, iar Adăos rămîne doar o însărire. Continuați, dar faceți-le textelor dv. puțină educație.

**LAURENȚIU COSMEANU, București:** "Compozițiile" dv. (intimități de adresat iubitei, ori vași încercări de introspecție) sînt simple notații de caiet personal și nu au nici o legătură cu poezia.

**IOANA RĂDULESCU, Buzău:** Ceva, ceva în Gînduri prin ploaie (o oarecare gingăsie a imaginației, firească la 17 ani); în rest, versificări naive sau paștise. Oricum, este cu totul prematur să vă gîndiți la "o carieră strălucită".

**NANA, București:** Pentru că aveți (după cum declarați), doar 16 ani ne-am străduit să vă elim "capodoperizările", cu toată teribila nonșalanță (e puțin spus) a scriiturii. Se remarcă ușorînța exprimării, decizia versurilor și unele veritabile intuiții poetice, rostite însă printr-un grabnic și plictisitor. Nu bazatezila cătează tonului, a sunetului și Promițările: Clepsidra, Inertitudinea, Pastel, Toamnă (cînd mai trimiteți, poate veți găsi posibilitatea să le dactilografați).

Există însă riscul de a scrie cum vorbiți, și de a vorbi cum se vorbește, adică în proză. În plus, poemul dedicat lui Nichita Stănescu este scris în 1948.

**STANCIU STĂNELA, Brăila:** Pentru vîrsta pe care presupunem că o aveți (clasa a XI-a), gîndurile exprimate în scrisoare sînt de toată lauda. Din păcate, visele frumoase și declarațiile nu ajung, verșificările pe care ni le-ați trimis pînă acum nu convin asupra înzestrării poetice. Aveți, însă, tot dreptul să perseverați.

**BERCIU ALINA, Ploiești:** Altă elevă (clasa a XII-a). De unde ați învățat limbajul acesta atit de vetust în care ați construit cele 32 de strofe (dacă am numărat bine) din Moareta lebedei? Cuvînte leste din uz, ori demonizate încă de pe la începutul secolului trecut, construite foarte, hibride... Am fi putut crede că sînt încercările de senectute ale vreunui bunic, dacă stilul dv. epistolar n-ar fi la fel de îngrijorător. Iată o mostră: "Această scrisoare este de fapt reacția instinctului de a ști într-o anumită măsură dacă dispun de capacitatea necesară pentru a scrie, pentru a nu apăia de forma ideală a poeziei". Nu, categoric NU! Învațați mai întîi să gîndiți limpede și să vă exprimați firesc în limba română a sfîrșitului de secol XX. Citivi-l, pe urmă, pe poezii limbii noastre, de la Ienăchida Văcărescu și pînă la ultimele nume publicate în reviste. Chiar dacă nu vă veți apropia de forma ideală a poeziei, veți învăța cel puțin să comunicați normal și sănătos cu colegii dv. și mai apoi cu copiii dv., împreună cu care va trebui să vorbiți româneste și în secolul al XXI-lea.

Constanțin Mîlea Sandu, Timis, Georgescu Daniel Marian Alexandru, M.G. (Brăila), Anonimul cunoscut: încercări neconcludente. Mai trimiteți. Octavian Boldan Gogaru (București), Dumitru Grigoras (Iasi), Emil Gavrilu (Dolj), Traian Gărdus (Pitești), Hristu Ștefan (Constanța), Fulea Ionuț (București), V. Volanșchi, (Teacui), Tomescu Ioan (Dolj), Cristinescu Ioan (Alba), Grofice Constantin (Galati), Ghîță Mihai (Brăila), Cîțoi N. (?), Craiova), Tanjașcu Carmen-Elena, (București), — NU!

Lector

**N.R. Prîmîm, de preferință, texte dactilografate.** Atenție! Manuscrisele trimise la redacție nu se înapoiază.

## De Eminescu

N-am ajuns niciodată pînă la el  
Și nici nu șim dacă  
Vom colinda în zădărnici  
Ani și ani crucea drumurilor  
Care durea acolo,  
Unde-a nșpicat Istoria limbii noastre,  
Ca un fagure de miere.  
Dar noi ca românii,  
De două mii și ceva de ani  
Sub flăcările stelare sau crude  
Ale haniilor, avarilor și altor neamuri  
Pierdute sau topite în singele nostru  
L-am zămislit într-o vreme  
Odată cu domniile noastre  
Afăptori prin țării și  
Renăscuți ca pasărea Phoenix.  
Și-i cerețezez miresmele limbii  
Văcurile, odată cu robii și domni  
Mireea și Ștefan și Mihai  
Și Constantin Brăncoveanu  
și Tudor, Bălcescu și Cuza  
Și alții nemuritori adormiți  
Care s-au numit doar românii  
Înainte de el, cu el, după el și de-a pururi.  
Și amerții ne plecăm duhului său  
Că, pe plaurile pline de verde și roșu  
Lăcrimilor tuturor celor morți și-viați,  
Ne-a izbăvit de seceta limbii  
Și de răul anonimului din noi  
Dindu-ne puterea să ne spunem pe nume.  
Ne șinem cu brațele și mîna  
Și prîmîm de steaua lui chinată de dor.  
Căci el prin Luceferi colindă  
Acolo unde vorba se prefăce în spirit  
Și eternă îmbrăășare.  
Iar noi ca românii  
Sîntem mîndri în nepuțința noastră  
De a-l cuprinde.

George Ponescu

## PRIVIREA LUI ORFEU Piatra dură, bronzul muzical

**D**acă-n două zile palide de toamnă către sala Dalles, pașii te îndeamnă, în primă încăperre dintre cele două care adăpostesc această extraordinară Valentină Boștină (adevărată Walkyrie corobor din tîmțuri de ceață blondă, hiperboreană cu alaiul ei de umbre războinice scapate din Walhalla, cu alte cuvînte, și în același sens, o formă ca voință și reprezentare a lumii — născîndu-se mereu din exploziile alămurilor wagneriene, nu-i așa?) te va izbi alba, monumentală Răpire a Europei, plasată în centrul ambiantului nu numai din ratiuni arhitectonice — volumetrice, dar și ca un semn iradiant al universului specific artistei: un amestec, așa spune natural, al naturalului cu supranaturalul, al firescului cu nefirescul, ca enigmatice formulă a lui Heraclit Oximoroul: oamenii sînt zel muritori, iar zel oamenii nemuritori! Fetișurile cărora le este supusă filinta noastră spirituală prin mecanismul alchimismului? traumatismul? lătrător al memoriei, todeauna fragmentară, fracturată și de aici în chip fatal infidelă, chiar și cînd ea ne reproduce adevărul gol-golui, așa cum este el dăltuit în piatra dură și masivă a Valentinei Boștină, se agită deodată în magiul lor mormint avîntîndu-te că sacrilitatea acestui habitat a suferit intruziunea unui spirit nu neapărat malefic și incomfortant, dar, fără îndoială, neliniștit sau chiar îngrijorător: metafora lui Zeus în aurul alb care, printr-un joc viclean al seducțiilor (dar ce oare nu este permis în dragoste? cînd ea îl redă îndrăgostitului dimensiunea infintului, a naturii sale zelești, cu puteri fără margini?) o răpește pe copilul de cîndu-și în spărare pînă în insula Creta unde vor avea cel puțin trei copii celebri: Minos, Rhadamanthes și Sarpedon, ei bine, în sculptura de față sugestia, viziunea asupra raportului funcției și rolului personalilor mitologice invocate este inversată: prin țînta ei dăltăită, orgoliosă, mistică și aboretă în spinarea taurului așternînd îndrăgostitului muni și văi, riuri repezi, mări și oceane, zări mediterane, ai zice că nu ea este victima înfricoșată din această fermecătoare, printre altele, altele, aventuri amoroase ale stăpînului lumii, ci, dimpotrivă, ea însăși a pus la cale, a aranjat astfel lucrurile, încît din el nu mai rămîne decît un obiect instrument al destiniului obligat să asculte parca de o voință mai tare decît a lui! Paradoxal? Da, dacă facem expertiza cazului prin grila cîșlelor memoriei, și, dacă ținem seama de forțele ascunse, și năce, fițele și, pînă la urmă, dominatoare ale femeii! O, mamă, o, soră, o, iubită! Dar nu numai atit: Torsul din piatră (singura piesă reținută de la expoziția din 1968 de la Casa Ziareului de o grăție desăvîșită a gestului, o curbură a formelor generoase, dar atit de eclectice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi-e pieritoare; dar prezente și absente nu numai cu funcții netetice, dar ca prelungiri în orizontul ontologic al masculinului și femininului, invariati ai unor nesfîrșite mutații în universurile imaginare ale artei: sunt numai o verigă din marea înfățișare a fragilă, unitatea mi



# EUGENIO MONTALE

## Lămii

Ascultă-mă, poetul laureat  
se mișcă numai dintr-o plantă  
cu nume puțin cunoscut; lemn-cifnos sau  
scantă.  
Eu, din parte-mi, iubesc străzile ce dau în  
lerboase  
sancturi unde în bălțile  
pe jumătate secrete și tregarii pindese  
câte-un țigar jigril:  
potecile ce serpușe pe buza sanctului,  
coborâ în țărâni de trestie  
și dau în grădini de legume, printre lămii.

Cu-ați mai bine dacă zarva păsărilor  
se stinge închiziții de azur:  
mai clar se ascultă sursur  
ramurilor prietene în aerul aproape nemțos,  
simțurile acelei miresme  
ce nu știe să se desprindă de pământ  
și plouă în inimă o duțeață tulbură.

Aici alților pălămeze distracții  
ca prin fațade de tace turtului.  
Aici ne-avem și noi săracii partea de bogăție  
și aceasta este aroma lămiilor.

Vezi, în această liniște în care lucrurile  
se lasă-n voie și par gata-gata  
să-și trîdeze secretul lor ultim,  
uneori pare-astepti  
să descopere vreo greșeală a Naturii,  
punctul mort al lumii, inelul ce nu ține,  
firul ce descurcă ne-ar duce în sfârșit  
în miezul unui adevăr.

Privirea isodește împrejur,  
mîntea cercetează, potriveste, desface  
în parturii ce se revărsă  
cînd ziua mai mult lucește.  
Sint liniști în care vezi  
în orice umbră umană ce se îndepărtează  
cite o Divinitate tuburată.

Dar lăuză plere și timpul ne poartă din nou  
în orașele zgomotoase unde azurul se arată  
doar în fișii, sus, între cornișe.  
Ploaia obosește pămîntul, apoi; se-nceasă  
olteșul țării peste case,  
lumina se face avară — sufletul amar.  
Cînd într-o zi printr-o poartă întredeschisă  
între pomii dintr-o curte  
ni se arată galbenul lămiilor;  
gerul inimii se topește  
și în piept răpăie cu  
cîntecul lor  
tribunale de aur ale soarelui.

## Liubei care pleacă

Nu greierul, ci moțanul  
din vatră  
acum îi dă statură, prea darnic  
lar al familiei tale distruge.  
Casa pe care o țel  
cu ține-n bocca, e-o colivie sau vreo cutie de  
pălării?

Treci peste timpul orbi precum plutește  
area ușoară — și ai să te răscumperi toată.

## Casa vameșilor

Tu nu-ți amintesci casa de vama?  
Pe-un dimb nălat înșind piepș din mare  
pusie te așteaptă dintr-o seară  
cînd rîul tău de gânduri pe-acole avea intrare  
și-acole se opri neînșind.

Libecioa bieluce de ani porcii vechi  
și risul tău nu mai răsună vechi  
busola se repede nebulă, la-nîmplare,  
lar numărul la zaruri nu se-ntoarece.  
Tu nu-ți mai amintesci; ai timp răstăorce  
memoria ta; un fir în depănare.

În tin de-un capăt încă; dar se pierde  
casa și-n virf de acoperș morșea  
neagră de fum, rotind fără cruțare.  
Mal în de-un capăt; tu rămii acolo  
aici nici nu respiri, în umbra mare.

Oh, zărî în fugă, unde ne aprinde  
lumina răz-a unui petroleu?  
Pe-aci e calea 7 tăluzînd un ndreapă  
valul din nou spre stîncă ce se surpă  
Tu nu-ți amintesci casa dintr-o seară  
a mea. Eu nu știu cine pleacă, cine-asteptă.

## Casă la mare

Căltoria se sfîrșește-aci:  
în îngrîșii meschine împărșind  
sufletul ce nu mai știe să scoată un strigăt.

Acum minutele egale sint și fixe  
precum la pompă se-nvrîtește-o roată.  
Învîrți: un salt al apei ce vulește  
lar, altă apă, roata scîrție citeodată.

Căltoria s-a sfîrșit pe-astăzi plajă  
pe care fluxul lent, asidul, o rîvnesc.  
Nu seate la învală decît cețuri leșee  
coasta marină unde în secolii  
doar adieri ușoare: rar s-apară-n  
blănițataie mută.

Tu-ntrubi dacă totul astfel dispore  
în această ceată subțire a amintirii:  
dacă-ntr-un ceas lovitură sau un suspin  
de vai se trînge-orice destin.



Costel Bogotu: „In parc”  
(din expoziția de la Galeria municipală)

Aș vrea să-ți spun că nu, că te vestește  
din timp ceasul cînd dincolo vei trece;  
că, poate, numai cel ce vrea, se nesfîrșește,  
și, cine știe, tu vei fi acela, și nu eu.  
Gîndesc că pentru cel mai mult nu-l minture,  
dar cite unul mă răstăornă-acest proiect,  
trece sîrmoțarea, se regăsește-acum vrea.  
Aș vrea, -nainte de-a cădea, să-ți însemnez  
astăzi cale de scăpare  
luncătoare precum răscolitele cîmpii  
de-a mării spumă încrețite.  
Îți dăruiesc și-avara mea speranță.  
Prea obosit că să-l ofer noi zile:  
o pun zălog l-ai tău destin, să te salveze.

Drumul sfîrșește la acele fărurii  
unde marea sapă cu mișcare-alternă.  
Ații de-aproape ție în lîmna că nici nu m-aude  
poate deja pornită-n căltoria eternă.

## Vijelia

Vijelia repezindu-și asupra fronzelor  
aspre de magnolie tunetele lungi  
de martie și grîndina,  
(sunetele de cristal în cubul tău  
nocturn te surprind, din aurul  
ce s-a stîns pe mahon, pe mîchla  
cărților legate, se aprinde încă  
un grăunte de zahăr în coaja  
plăcșelor tale)

fulgerul ce albește  
șopacii și zidul și te surprinde în acea  
cleritate a clipii — marmură  
mană și distrugere — ce înăuntrul tău sculptă  
o porție ca pe-o osîndă a ta — ce mi te leagă  
mai mult decît iubirea, soră stranie, —  
și apoi trîznul brutal, sîstruile, freamătul  
tobelor peste groapa acunsă,  
frăpîndul de fandango, și desupra  
cîntă un gest ce bijolie...

Ca și cînd  
te-ai întoarce în ce mina, elberindu-ți  
fruntea de norul pietelor,  
m-ai saluta — pentru a intra în tăluzine.

## Țărnuț Versilie

Morții mei pe care îl rog să se roage  
pentru mine, pentru viii mei, cum eu în schimb  
mă rog pentru ei nu înțeleg  
și împlinirea acelei viței ce-o trîndă  
neexplicată și inexplicabilă, astăzi  
tot mai arar coborînd din zările largi  
cînd o năvală de ape și cer deschide

ferestre razelor serii, — tot  
mai arar, erete celest, cite-un cîntec  
alb-aciupat îi depune pe plaja.

Grădini cu dalii vopsite artificial  
bătrîne cu vâl de călugărie le udă.  
Tăcut, cu ochii la cel ce venit din afară  
nu-și lasă în nemiloasă lor mină  
durerea, curți cu mărăcînșuri  
înăuntrul, unde stă în țintă o pică  
de aceeași culoare îl retrăz resturile  
voci minioase pietărilor și țerace întinse  
mai sus de case joase de-a lungul ondulatului  
coborîș de dune și umbre deschise  
la soarele gri, nisip ce nu hrănește  
arborii sacri din copărlă-mi, pinul  
sălbatic, ficusul și eucaliptul.

La umbra lor primii ani erau denși,  
grel de miere, deși părăsiți;  
în acel loc răcoros, chiar dacă înțins sub  
două drepte de crep impune  
de sîntări dormeau în camera  
de colț, de lîngă bucatărie, chiar și  
pe timp de noapte sau în toatul unei steste  
de greieri, clare ca zăua în somnul meu,  
zăream dincolo de zid, la spăliător  
umbre dragi pipăind cu grîii țipării  
spre a se feri de ei și apoi rețezindu-le  
gîmpii; în acel nesfîrșit susur subțire  
alți scăpați cu țepi și foarfece  
lăsau heleșteul  
cu trestii pitice lîund-o spre palșii  
arse și spre găveane însetate de apă.

Ani de îngrădiri și orizontul strîmte  
abia mai păstrînd vîșii omenieși  
și gesturi cunoscute, suflare  
sau ultim suspin de inecăci  
că și omul sau semîndu-o oameni  
măcar prin nume: pește-le-precot,

homarul — lupul heleșteului — care-și  
uită de elești eind Allee  
se apropie de el... și zburul ca la trapez  
al illeceilor casei de la palmier  
al lui; timp ce în țărâna putea măsura  
cît nu ne căsăit astăzi mare  
nemărginită, de creță și zgură.

## Voce ajunsă cu lișetele

Acum că drumul străbătut, la-nfors, e mult mai  
lung  
decît potea de eapre ce mă poartă  
acolo unde ne-om topi ca ceara,  
și trestie înflorite nu alina înima  
ci doar verbește, singele cîmîtelor,  
o țară, iată-te ție din bezna  
ce te ținea, drept în lumina orbitoare  
fără țular și șapcă în surdul freamăt  
ce anuța în zori  
acele plute de mineri, de-neacărtură  
aproape scufundate, negre pe undele înalte.

Umbra ce mă însoțește  
la tine la mormînt, în yeghe,  
întînsă era și eu-o țesătură  
orollosă a frunții care-i dezvelește  
ocul arzînd și asprele sprîncene  
sub o surțică a ei copărlă-mi.  
Umbra nu cîntărește mai mult decît a ta  
de-atiia vîre îngropată, primele raze  
ale zilei o străpung, fluturi  
tree vioi printr-insa, o atînge  
mimoza-senzitivă și nu se chirește.

Umbra de pază, lespede-n picloare,  
una de foc lăunțir descărnată  
lar cealaltă de anii lungi de peste timp  
(anl care pentru mine-astîră greu)  
schimbă-nire ele șopăle pe care-ncrement  
pe mîchue eu nu le-aud; una poate-si  
va regăsi forma în care ardea  
iubrea către Cel ce-o mișcă, nu de sine,  
lar cealaltă tresare și se teme că  
fantasma de memorie în care se-nceăștie  
va dispărea din firul săi la primul salt.

— Gîndi-am pentru tine, am chemat amintiri  
pentru toți. Acum te-norci la cerul liber  
ce te preschimbă. Stîncă aceasta încă  
te îspășie? Da, parapeul este-această  
dîntoaceana, marea ce te-nlîncea cu fărurii  
mele

cînd încă nu făcuser arpi,  
nu se destramă. Eu mi-amîneșe acele  
maluri și totuși am venit cu lișetele  
să te desprind de ale tale. Memoria  
nu-l un păcat cît timp desfată. După aceea  
e letargie de cirifte, abiește  
mucegăndu-se-n sine...

Vintul zîcl  
confundă umbra vie cu cealaltă care încă  
se luptă un răstimp și îmi respinge  
mîntile-nîmșe, și respirația mi se rupe  
în punctul dilată în înșopă  
cărcea-i dă ocol tresăturii amintirii.  
Așa se dezvelește, -naintea săi de lege-n  
îmagini, în cuvînte, sens obscur  
remînescent, abis nelocuit  
ce-l ocupăm și ce-asteptă cit e timp  
să se umple cu noi, să ne regăsim...

Traducere de  
Marin Mîncu  
Din volumul, în curs de apariție,  
Poeti Italiani din secolul XX

# GABRIEL GARCIA MARQUEZ SE MĂRTURISEȘTE

Renunțul scriitor columbian Gabriel  
Garcia Marquez aflat într-o vizită la  
Moscova, a acordat un interviu revistei  
sovietice „Ogoniok” (Nr. 34, august 1987)  
din care reproducem fragmentele referi-  
toare la creația sa și la familie.

Rep.: Știu că familia a fost todeauna refu-  
giu și sprîlînd trainic al scriitorului Garcia  
Marquez. Unde se află acum și cu ce se ocupă  
cei doi fiți pe care îi aveți?

Garcia Marquez: Fiul cel mare este operator  
de film. Cel de al doilea este designer. Ambil  
au moștenit predispozițiile creatoare ale tatălui,  
dar le-au aplicat în sfere mai practice. În  
general, ambii sint persoane mai practice.  
Seamănă mamei, se vede...

Rep.: Părinții au încercat să le influențeze în  
vreun fel drumul în viață?

G.M.: Crei că înainte de toate a fost vorba  
de o moștenire genetică pe care nu o putem  
ignora. Știu, am încercat todeauna să ne  
influențăm copiii. Am încercat aceasta și pe-  
când lor le-a fost todeauna destul de greu să  
trăiasă din precina tatălui lor. Fiul cel mare,  
de exemplu, a învățat la Universitatea  
„Harvard” și întreaga perioadă cît a durat stu-  
diul a căutat să facă în așa fel încît un număr  
cît mai mic dintre oamenii care-l înconjurau  
să afle cine este el și cine este tatăl său. Cu  
toate acestea, au existat unele influențe  
deosebite. Așa a fost, de exemplu, atmosfera care  
domnea în casa noastră. Vedeti, copiii își amî-  
nesc cum s-au jucat cu Pablo Neruda, Julio  
Cortazar, Carlos Fuentes. Și, fără nici o îndoială,  
nu vor uita discuțiile despre literatură, despre  
artă pe care deseori le-am ascultat. Acum, în  
toate camerele ascultăm muzică rock, ritmuri  
înterese, moderne. Muzica asta se aude aiti de  
tare în toată casa încît sint nevoit să o ascult  
și eu. Pot spune că, în acest mod, și el mă în-  
fluentează pe mine. Este, însă, adevărat că  
atunci cînd eu sun muzică clasică, muzică de  
compozitori clasici, fac la fel — dau volumul  
foarte tare. Și, în acest fel, copiii au ajuns să  
iubească ambele genuri de muzică.

Rep.: Dar dumneavoastră?

G.M.: Unde aș putea să mă ascund? Fără  
îndoială, influența mediului ambiant este cu  
neputință de eludat în educație. Totuși, copiii  
nu-au încercat niciodată să scrie. Cel mai mic  
a învățat cîțiva ani să cite la flaut. Eram  
foarte mulțumit de aceasta. Eram aiti de încîntat  
încît îl sileam să persevereze, îl „împlegam din  
spate”. Numai că, în final, a trecut la design.  
Celu mare i-a plăcut todeauna fotografia.

Cît timp copiii creștea mă gîndeam că, orice  
ar deveni, important era să fie oameni cu cul-  
tură. În general, sint mulțumit de copiii mei.  
Cel mare a obținut o diplomă de istoric la  
Harvard, iar cînd s-a înapoiat acasă a început  
să se ocupe de vechea pasiune — fotografia.  
Răspundînd întrebării dumneavoastră, vreau să  
repet că nici eu, nici soția, n-am încercat să  
exercităm nici un fel de presiuni asupra copi-  
lor. Și, desigur, o influență puternică a exerci-

tat asupra lor prestigiuul scriitorilor și artiștilor  
care ne vizitau deseori casa... Improvizet,  
desigur, pentru că niciodată nu mi s-a pus o  
asemenea întrebare.

Rep.: Domnule Garcia Marquez, pregătîndu-  
vă-mă pentru întîlnirea cu dumneavoastră v-am  
recitat cântec și mi s-a părut că toate vorbe  
despre singurătate. Această impresie a avut-o,  
după lectura operelor dumneavoastră, și un  
critic sovietic. Principialul erou al cărților dum-  
neavoastră sint instrăinarea omenescă, însu-  
gărea, neînțelegerea, izolarea sufletească.

G.M.: Așa vi s-a părut? Știu, m-am gîndit  
și eu la asta... Dumneavoastră ați menționat  
și opinia unui critic. Eu încerc să nu cîtesc  
critica referitoare la cărțile mele. De ce? Pentru  
că, dacă este o critică pronată, nu merită să  
fie citită, iar dacă este o critică bună, atunci  
ea poate să te influențeze, îți poate impune  
punctul ei de vedere. Ce pot spune despre  
singurătate... Nu știu dacă ea există în cărțile  
mele, dar știu sigur că ea există în scriitor  
pentru că, atunci cînd scriitorul se așează la  
masa de lucru, nimeni nu-l poate ajuta, nici  
un om din lume, nimeni... El rămîne singur,  
singur cu coala albă de hîrtie. Aceasta este  
singurătatea. În momentul adevărului omul este  
singur, însingurat — folosiți orice termen  
doriti.

Rep.: Am aflat împlîntor că folosiți în  
munca de creație computerul. În ce mod,  
domnule Garcia Marquez?

G.M.: Nu fac un secret din asta. Despre rolul  
computerului în viața noastră am discutat mult  
cu academicanul sovietic Velihov și această  
întîlnire mi-a dat o mare satisfacție, m-a încin-  
tat. Pot spune mai mult. Dacă m-ai fi dat atenție  
mai demult rolului computerului ai fi scris  
mai multe cărți, cu mult mai multe. Mașinile  
cibernete ajută foarte mult oamenilor în multe  
domenii, chiar și în literatură.

Rep.: Într-unul dintre interviuri ați afirmat  
că, în poziția popularității de care vă bucurați,  
aveți foarte puțin prieten apropiați.

G.M.: Informația aceasta a fost, se vede,  
prost tradusă. În realitate mă mîndresc cu faptul  
că am citiva prieteni de-o viață. Și aceasta  
este o performanță greu obținută, dat fiind că,  
odată cu gloria, relațiile de prietenie se risi-  
pesc, de regulă. Eu am reușit să păstrez pe  
cîțiva dintre prietenii mei, așa cum mi-am  
păstrat familia, ceea ce n-a fost deloc ușor...  
Căltătoresc mult și todeauna a dîntre dorin-  
țele mele cele mai vii în timpul călătoriilor este  
să mă întîlnesc cu prietenii. Aceste întîlniri sint  
de neuitat, pentru că numai în mijlocul prieten-  
lor mă simt, cu adevărat, eu însumi. În orice  
caz, mă consider că mă credincios prieten al  
prietenilor mei și sint profund convins că nici  
unul dintre ei nu mă vîdește aiti de puternic  
pe cît iubesc eu pe acela dintre ei toți pe care  
îl iubesc cel mai puțin.

Traducere de Leon Talpă

## NOUA EDITIE A CĂRȚII „NOA NOA”

de pictor francez Paul Gauguin, completată de  
colecțivul „Prietenilor Muzeului Gauguin din Ta-  
hiti” cu multe documente și desene nepublicate  
pînă acum, a fost distinsă cu Premiul Vasari pentru  
cea mai bună carte a anului. Colecțivul a  
făcut ca această distincție să-l fie acordată în  
aceleși timp în care regizorul Roger Vadim reali-  
zează o nouă versiune cinematografică a cărții,  
după ce prima, intitulată „Gauguin” și lîup în  
soare”, fusese o coproducție franco-daneză.

„Noa Noa” este un document excepțional, fără  
de care nu am fi putut înțeleg fondul și motivele  
creștîndul lui Gauguin inspirat din genurile  
Tahiti. Textul nu este înșesat de elemente exotice,  
el aduce în schimb multe date interesante aiti  
pentru critica de artă, cît și pentru etnografia, care,  
multumită picturii, a intrat în posesia anului nu  
măr important de mituri și legende ale băștinășilor  
tahitieni. Textul este înșesit de acuarele, fotografii  
și desene inspirate din viața autohtonilor din Tahiti.



Acuarele de Paul Gauguin  
din volumul „Noa Noa”

## SPORT

# Citiți-mă albastru

dacă aveți, ca Budha, roți mistice gra-  
vate pe tălpi, să fugi învîrtindu-mă de  
la toate meciurile de fotbal proaste.  
Dar fîrînd cum sint, cu toate polimeri-  
ehile în mîrștea șar de pelin, cu toți grauri în  
plasa viilor culese, nu mă pot mișca din tribu-  
nă chiar dacă cei douăzeci de băieți din teren  
stau și se caută de vîrșii în urechi, timp de-o  
vesnicie. Îi văd cum trag să mă pună cu ochii  
pe foc, dar, bolnav de patimă grea, rămîn bîntui  
în cuie sau lipit cu clei de prun, vișin și alți  
arbori misionari de banca spulcicului. Marți,  
ziua cu trei coaruri rele și restul de douăjuna  
toamă bune de transfer în miercurea seacă de  
pe la mijlocul postului mare, ar fi trebuit să  
părăsesc stadionul Dinamo după primele pa-  
turjinci de minute, în care aiti bucurărenții,  
cît și studenții clujești, s-au străduiut să ne de-  
monstreze pe viu, ca în a școală de arte și me-  
sieri întoarș pe dos, că ne-avem ce căuta la  
turneu final al Cupei Europei. După pauză, Di-  
namo, zvincind puțin din umeri, și asta, proba-  
bil, numai pentru că se lasase umbra de-a latul  
terenului, a înscris patru goluri. Echipă practi-  
cînd un joc lamentabil, U. Cluj le-a înghîșit fără  
noduri, nu buzele pline de untură medicată și  
sarbărdie, iar la sfîrșit bătea fericită din arpișoa-  
re ca să scîpăt lefții. Cîmpeanu II, Mujnal,  
Bucur, jucători pe care-l lăudasem cîndva, sper-  
înd că vor revărsa valuri de rouă în țărba Ar-  
dealului, au înțat, plictișii și total neinspirăți  
(sau nepuțincoșii?) în ideea falimentară că în

fața unei echipe de carecarea renume n-are rost  
să-și încordeze mușchii și mîntea. Suptă mē-  
talitate! Și netericită echipă formația care  
numai în compania proștilor se aruncă în luptă.  
Derby-ul de la Craiova dintre Universitatea și  
Șteaua (aici, mai cu seamă, vîrș răg să mă citiți  
albastru) s-a încheiat cu scorul de 6-1 în fa-  
vorea militarilor. Primul portar al naționalei a  
încasat șase goluri, iar secundul lui, patru. Dacă  
meciul n-a fost aranjat cu mina, ceea ce ar fi o  
rușine, (nu vă lăsați înșelați de scripțiile car-  
tonoșilor galbene și roșii!), atunci înseamnă că  
feudalul nostru e o pasăre grav rînită și care  
nu-și găsește ostrul unde și-ar putea amușe  
aliciile din trupul-i istovit. Nu se poate, nu am  
dreptul să cred că Lung și Liliac pot înghîți,  
împreună, zece goluri într-un meci, în afară de  
cazul că meciul ăla s-a jucat pe fața nevăzută a  
lunii. Dar să nu-mi se uite letele gura, tac.

Tipă întîmplarea cu fuțerul mănoșe lîtî în  
înleul de drumetie al Sportului studentesc. În-  
treceți de Verona cu 3-1 (arbitrul elvețian  
Sandoz, beat nu de versurile pe care le rostete  
Julietta în zori, ci mai mult ca sigur de aroma  
vinului Chianti, le-a dăruit gazdelor o lovitură  
de 11 m), el pot răsturna înșafarona (talienilor,  
la 9 decembrie). Le dorșc din suflet șosele, iar  
celor din Verona, un arbitru înșind în comar-  
urile pumnalului. Adică de ce și nu le comar-  
șii lor privighetoarea pe gardul nostru!?

Fănuș Neagu

## REVISTA STRĂINĂ

JOEL HOUSSIN NU FACE PARTE DESIGUR  
DIN RINDUL CELOR mai reprezentativi scriitori  
s.f. francezi, este însă cel care a reușit să pu-  
rifice literatura s.f. franceză de moștenirea literaturii  
s.f. americane, ați tematice cît și formal, dîndu-  
i o personalitate distinctă și legînd-o de tradiția care  
îl are ca reprezentant de gen pe însuși Jules  
Verne. Purificarea care s-a abuzat literatura s.f. fran-  
ceză să se ridice la locul pe care aceasta îl merita  
în contextul general al literaturii franceze.

Acțiunea ultimului său roman „Masques de  
Clown” (Măștiile Clownului) nu se potrece  
nici în vreo năvă comică, nici în vreo luge în-  
departată, ci pe pămînt. Timpul acțiunii: un  
vîltor foarte apropiat, element specific de altfel  
stadului actual al literaturii s.f. universale. Eroul  
său nu sint niște cuceritori ai vreunei planete ne-  
cunoscute după ce au învina creaturi respîngă-  
toare, dusmani înverșunati ai pămîntului și al ci-  
vilizației lui. Eroul principală sint Dabul, doctor  
generalist și Val Dundee — psihiatru. În vreme ce  
adversarul lor este Jais Negra, psiholog. Este deci  
o luptă pe tărîmul științei, cel doi „pozitivi” —  
cărora li se alătură, nici nu putea să lipsesească —  
o femeie — angrenîndu-se într-o luptă acerbă pen-  
tru cercetarea și combaterea unei boli necunoscute  
adusă pe pămînt de pe planeta Clown. Ar putea  
fi SIDA, dar nu este, întrucît aceasta este cît se  
poate de noaște. Este o mică căre atacă orga-  
nismul uman și se răspîndește cu o viteză care pune  
în pericol înșăși viața pe planeta noastră.

Cartea lui Joel Houssin este o meditație profun-  
dă și gravă asupra unui complex de probleme po-  
litice, economice, sociale și morale ale lumii capi-  
taliste contemporană, el lîndu pozitive, prin inter-  
medul eroilor săi pozitivi, împotriva colonizării,  
a exploatații, înarmării și urii rasiale. Mesajul  
„Măștiile Clownului” este foarte clar: chemarea  
adresată tuturor de a se pune capăt plîncii de  
expansiune, de a dialoga, de a interzice și folosi  
armele. Chemarea lui Houssin este adresată tu-  
toror celor conștienți de necitateea realizării și  
menținerii păcii dar mai ales celor care nu sint  
conștienți de acest imperativ.

„ARHIVA NAȚIONALĂ BRITANICĂ A SU-  
NETULUI” a fost înființată în anul 1947 de către  
Patrick Saul, student la Conservator, care a avut  
ideea salutară de a colecționa cîte un exemplar  
din toate discurile rămase nevîndute prin maga-  
zina.

Pe parcursul celor 40 de ani de existență, această  
arhivă a colecționat peste un milion de discuri,  
deține peste 45 000 ore înregistrări muzică și apro-  
pe 5 000 de discuri de coră. În afară de aceasta, Ar-  
hiva adăpostește cărți, ziare și reviste, microfilme  
și cataloage cuprînzînd aproape tot ce a fost scris  
de aceste teme de la sfîrșitul secolului al XIX-lea  
la Arhiva muzicală cuprînzînd nume impresio-  
nante de discuri și înregistrări pe bandă din crea-  
ția clasiceilor, a muzicii de jazz și rock. Arhiva în-  
registrează toate spectacolele de teatru din Anglia,  
în felul acesta, pot fi urmărite, în evoluție, toate  
interpretările lui Lear sau Othello. De exemplu, dar  
și toate rolurile interpretate de cel mai mari ac-  
tor englez, între care locul de frunte îl deține  
Eugene Olivier. În ultima perioadă sint înregistra-  
te o serie de convorbiri purtate cu mari perso-  
nalități din lumea teatrului, dar și cu oameni  
simplici. De asemenea, se acordă prioritate convor-  
birilor cu oameni care au lucrat în curțile nobililor de țară  
— majordomi, guvernante, birjari etc. Foarte în-  
teresante sint și convorbirile înregistrate cu oam-  
ni care au lucrat în domeniul înregistrărilor în  
perioada de început a discului.

„Înregistrarea z de zi a sunetelor în mijlocul  
cărora omul trebuie să trăiască înseamnă a reali-  
za un important document istoric, spunea Jeremy  
Bilder, directorul Arhivei. Problema este că în  
prezent sint puțin oameni care pun pe același  
plan al valorii culturale munca noastră cu vin-  
toile scris. Această concepție ne propunem s-o  
combatem prin toate mijloacele.”

„DE TREI ORI BICĂ”, ACEASTA ESTE TITLUL  
său care au ajuns în mîntile cititorilor letoni trei  
lucrări de factură politică ale scriitorului Andris  
Kolberg, născut în anul 1928. Kolberg este unul  
dintre cei mai citiți scriitori letoni. Romanele lui,  
între care: „Treți zile de glîndire” (1977), „Insul  
care alerga pe strădă” (1978), „Umbre” (1983), „O  
văduvă în ianuarie” (1984), „Noaneta în ploaie”  
(1988) și „În mașină, la țevrea zoriilor” (1988) își  
tau seva direct din realitate.

„Important este — spune Andris Kolberg — nu  
ați să descrii tehnica urmăririi răufăcătorului,  
mult mai important este să cauți și să găsești  
cauzele sociale care îl determină pe om să comită  
fapte penale.”

Cea mai înțuită dintre toate creațiile sale este  
romanul „Insul care alerga pe strădă”, inclus și în  
volumul „De trei ori Bică”. O femeie, ingineră  
Valentina Makșan, este călăcită de un tramvai și

care fusese aruncată. Inspectorul de poliție Dobens  
presupune că autorul crimei este „unul care lu-  
că pe strădă”, pe care îl văzuseră țugînd cîțiva  
participanți la trafic. Cercetările îl pun pe inspec-  
tor pe urmele unei adevărate mașini din lumea  
model, alcătuită din indivizi care nu vedeau cu  
ochi bun progresul, noul în modul de a se îm-  
brăca ai oamenilor.

ROMANUL „THE THIRD LIFE OF GRANGE  
COPELAND” (A treia viață a lui Grange Cope-  
land), reprezentă volumul de debut (1978) al scri-  
torului american de corăre, Alice Walker. Re-  
centa recidivă la New York vorbește de la sine  
despre interesul pe care romanul l-a trezit în rî-  
ndul cititorilor americani. Este romanul a trei ge-  
nerații de agricultori negri din statul Georgia din  
Statul Statelor Unite, dar fără a fi o cronică de  
familie, o saga.

Comparația cu romanul „De ce nu l-a apărut  
Dumnezeu pe Daniel?” de John O. Killens, apărut  
în anul 1954